

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

literare

40

Anul 5
martie
2011

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007



Nichita Stănescu

n. 31 martie 1933 - d. 13 decembrie 1983



Radu Gyr

n. 2 martie 1905 - d. 29 aprilie 1975

D i n c u p r i n s :

● Istoria literaturii la
două mâini

pagina 7

● Instituire pentru
adolescența regelui
Carol al IX-lea

pagina 12

● Literatura în folosul
democrației

pagina 13

● Carolina Ilica la
aniversare

pagina 16

● Minunata viață a lui
Marco

pagina 20

● Marin Sorescu și
gândirea Samkhya

pagina 21

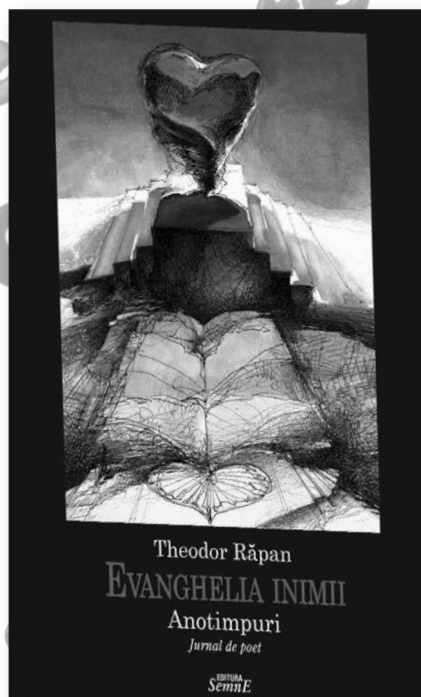
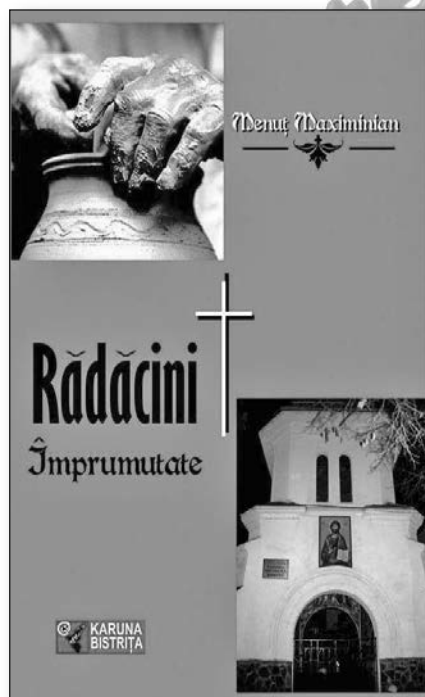
● Codex Rohonczy

pagina 30

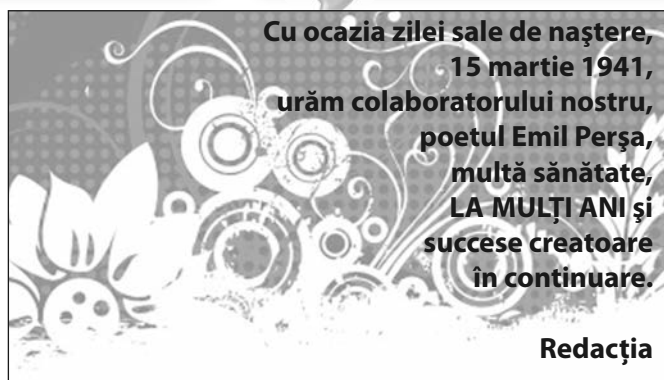
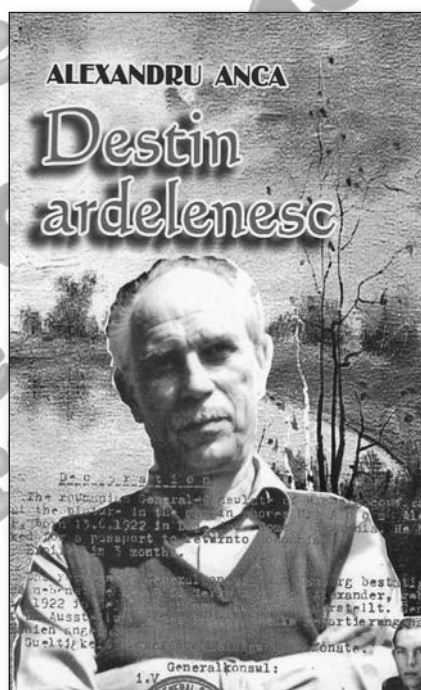
● Corabia cuvintelor...

pagina 36

Din biblioteca revistei



Climate literare



E
DIT
ORI
ALIon Iancu
Vale

Text despre un dialog ciudat

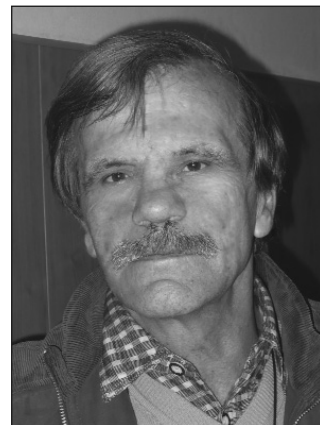
Omul numit Ars, cu fața adânc cutată de seisme lăuntrice, bine înfipt pe picioare, având mâna stângă întinsă cu palma în sus, așteaptă solitar și nemișcat undeva pe întinsa Câmpie a tăcerii. În jurul frunții lui creierul propriu, scăpat nu se știe când din închisoarea-i capilară, se rotește cu viteză constantă pe o orbită stabilă. Cu toate că Ars se găsește în situația incredibilă de a nu se afla momentan, în posesia creierului său, el poate vorbi, poate gândi și trăi grație intervenției miraculoase a Veșnicei și Imanentei Puteri Stelare în a cărei atenție este.

Astfel Ars așteaptă rotindu-și ochii măriți, creierul ce la intervale egale apare în fața câmpului său vizual. Creierul se numește Cir. Deodată, Ars începe să vorbească. Buzele fierbinți, pârлите de febră, se deschid lăsând să-i scape în afară un glas calopodat pe o totală tristețe. El spune: „Ascultă Cir, acum că ți-a venit din nou poftă să mă terorizezi și să mă chinui, țin cu tot dinadinsul să-mi ascuți părerea față de poziția ta incalificabilă, cinică și dușmănoasă, așa putea spune ce o ai față de persoana mea. Fi te rog bun, oprește-te din rotirea ta și așează-te în palma mea. Să ști, ți-o spun fără menajamente. Nu mi face deloc plăcere să te simt atingându-mă. Mă înfior la gândul contactului cu tine. Pentru

că sunt sigur că ești moale, calduț, lipicios, neplăcut la atingere, degustător chiar. Sunt nevoit însă să accept compromisul de a te ține în palmă. Pentru că nu te pot urmări în felul acesta la infinit. Mă ametești tot învârtindu-te în jurul capului meu. Oprește-te deci odată și așează-te în palma mea. Pentru numele lui Dumnezeu! Și surpriză: Cir își încetinește viteza de rotire și planează lin, așezându-se în palma lui Ars. Relaxat, acesta spune: „Așa, așa Cir băiete, ce bine faci. Și acum, ascultă-mă atent. În pofida bunului simț și multor norme de etică existențială, îți faci obiceiul de la o vreme de a te juca de-a șoarecele cu pisica, improșcându-mă cu refularea ta neuronală pe care nu știu unde naiba o fabrici în cantități așa mari. O Cir, Cir se pare că poți fi și credul. Căci ce cuminte și dezinvolt stai acum în palma mea asudată. Și crede-mă, ai făcut o mare imprudență. Și ști de ce? Pentru că așa putea strânge degetele. Și-ți dai seama cu ce sete le-aș înfinge în tine. Ca pe un clește te-aș strânge, stârcindu-te până ar ieși zeamă din alcătuirea ta. Dar văd cu stupoare că nu ți-e deloc teamă. Stai liniștit, mă ascuți impasibil și doar vibrezi imperceptibil în mâna mea. Ști tu ce ști,

brută nenorocită ce ești. Ști că nu pot face un astfel de gest. Însă nu mă pot abține să nu-ți spun că ești un monstru apocaliptic, o alcătuire malefică ce mă asediezi cu iluzii, visuri obscure și nerealizabile.”

În acest moment Cir se mișcă, cine știe de ce, și se ridică puțin în palma omului numit Ars. Acesta se grăbește să-l liniștească, speriat că Cir i-ar putea pleca din palmă. „Hai Cir, nu te supăra, stai liniștit și ascultă-mă până la capăt, trebuie să mă ascuți. Eu știu că ești stăpânul meu, generalismul uriașei armate de nervi ce mă împânzește și care, mai devreme sau mai târziu, împreună cu carnea mea se va integra în inevitabilul proces al putrefacției. Și tu ști prea bine acest fapt. De ce atunci nu ai puțin respect, milă chiar, față de efemera bucată de ferment care este ființa mea, încă vie și pe care tu o tutelezi. Ție-ți convine, știu. Tu o să te prefaci într-o ață subțire și străvezie și o să te înalți, dracu' știe unde. De ce parcă surâzi acum, ironic și batjocoritor, canalie mută și lipicioasă? Să ști schizoparanoide incurabil, ce ești, că strămoșul tău, megabătrânul Cirdeneanderthal era mult mai cumsecade. El nu și-a supus bucata lui de ferment unor munci atât de



istovitoare, pe care tu le grămădești acum pe umerii mei obosiți. El nu l-a forțat pe necioplitul om de Neanderthal decât să arunce cu piatra, să dea cu bățul, să se cațare în copaci, să-și găsească un adăpost natural și alte câteva chestii mărunte și la îndemână. Nu l-a făcut să se întrebe de ce albul e alb, rotundul rotund, de ce curge apa, de ce cade fructul etc., cu toate că și atunci existau asemenea stări și fenomene. Am impresia bizară că rânjești, că te distrezi copios chiar, germinație morbidă al celui mai întunecat Hades. Te congestionează zecile, miile de mici rânjete ce-ți desfigurează la fel de multe tale circumvoluțiuni. Și ești mulțumit de starea mea gravă, de anxietatea, de nesigurața și de întrebările fără răspuns ce au început să mă devoreze și de care ești principalul vinovat. Te simt chiar și în postura în care ești acum, cum strângi cu ghearele tale minuscule și metalice rădăcina părului ce-mi țipă în piele și-mi tulburi lumina ochilor. Cir, Cir, regele meu, marele meu

**Continuare în
pagina 36**



Nichita Stănescu

Despre starea de zbatere

Ca și cum un tăiș superior
mi-ar fi despărțit norii
de vârfurile munților,
așa se zbate trupul meu uriaș, decapitat,
lăsându-și pe cer capul fugitiv.

Nu poate să moară deși nu mai știe
ceea ce pentru el, odinioară, a fost viață.
Contempla ochiul de sus
trupul de jos și în zbatere
Din văgăuna gâtului țâșnește
un stol de păsări ciripitoare și verzi
Mâna își înfige ghearele
ghearele lungi cât un taur
fiecare în parte,
mâna își înfige ghearele în miraj
Ochiul suspendat privește
deznădăjduita zbatere.

Corabia de carne prinsă în furtună
nu se scufundă niciodată
Ajută-mă catedrală frumoasă
văzută de mine în alt oraș
Bate cu clopotele tale
dezordonată clipă.
Mă rog la tine frumoasă catedrală
tu, care ești în alt oraș,
fă să se verse peste mine
bunătatea liniștii
Nici o diferență nu este
între trupul acesta
și trupul oricărui fluviu
decapitat dintr-o dată de delta
cea vorbitoare.
Ajungă la tine frumoasă catedrală,
cârdul de păsări roșii
care urlând, croncănind, chihotind
din gâtul retezat - se ridică la cer.
Primește-le catedrală frumoasă
pe limba clopotului tău, primește-le

Ajută-mă catedrală frumoasă,
văzută de mine în alt oraș
Dă-mi liniștea, catedrală frumoasă,
și altfel de moarte.

Poetul și soldatul

Poetul ca și soldatul
nu are viață personală.
Viața lui personală este praf
și pulbere.

El ridică în cleștii
circumvoluțiunilor lui
sentimentele furnicii
și le apropie, le apropie de ochi
până când le face una
cu propriul său ochi.

El își pune urechia
pe burta câinelui flămând
și îi miroase cu nasul lui
botul întredeschis
până când nasul lui și botul câinelui
sunt totuna.

Pe căldurile groaznice
el își face vânt cu aripile păsărilor
pe care tot el le sperie
ca să le facă să zboare

Să nu-l credeți pe poet când plânge
Niciodată lacrima lui nu e lacrima lui
El a stors lucrurile de lacrimi
El plânge cu lacrima lucrurilor.

Poetul e ca și timpul
Mai repede sau mai încet
mai mincinos sau mai adevărat
Feriți-vă să-i spuneți ceva poetului
Mai ales feriți-vă
să-i spuneți un lucru adevărat
Dar și mai și, feriți-vă
să-i spuneți un lucru simțit
Imediat el o să spună că el l-a zis,
și o să-l spună într-așa fel încât și voi
o să ziceți că într-adevăr el l-a zis
Dar mai ales vă conjur,
nu puneți mâna pe poet!

Nu, nu puneți niciodată mâna pe poet!

...Decât numai atunci când mâna voastră
este subțire ca raza
Și numai așa mâna voastră, ar putea
să treacă prin el

Altfel ea nu va trece prin el,
și degetele voastre vor rămâne pe el,
și tot el va fi acela care se va lăuda
că are mai multe degete decât voi.
Și voi veți fi obligați să spuneți o da,
că într-adevăr el are
mai multe degete...

Dar e mai bine, dacă-mi dați crezare,
cel mai bine ar fi să nu puneți
niciodată mâna pe poet.

...Și nici nu merită să puneți mâna pe el.
Poetul e ca și soldatul
nu are viață personală.

Autoportret

Eu nu sunt altceva decât
o pată de sânge
care vorbește.

Galben copil, oprit în poză

Galben copil, oprit în poză și-nrămat
fără suflare și dormind,
ți-aș spune-un basm adevărat
călare pe un cal murind.

Cine a tras în calul meu?
Cu ce săgeată, cu ce floare?
Beau apă azi din curcubeu,
el singur nu mă mai doare.

Căutați-mă pe sub potcoava lui,
săpați întruna și adânc
poate-o s-ajungeți voi întâi
dincolo de pământ.

**Ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!**

Nu pentru-o lopată
de rumenă pâine,
nu pentru patule,
nu pentru pogoane,
ci pentru văzduhul tău
liber de mâine,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Pentru sângele neamului tău
curs prin șanțuri,
pentru cântecul tău ținut
în piroane,
pentru lacrima soarelui tău
pus în lanțuri,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Nu pentru mania
scrâșnită-n măsele,
ci ca să aduni chiuind pe tapsane
o claie de zări și-o căciula de stele,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Așa, ca să bei libertatea din ciuturi
și-n ea să te-afunzi
ca un cer în bulboane
și zărzării ei peste tine să-i scuturi,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Și ca să pui tot sărutul fierbinte
pe praguri, pe prispe,
pe uși, pe icoane,
pe toate ce slobode-ți ies înainte,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Ridică-te, Gheorghe,
pe lanțuri, pe funii!
Ridică-te, Ioane, pe sfinte ciolane!
Și sus, spre lumina
din urmă-a furtunii,
ridică-te, Gheorghe,
ridică-te, Ioane!

Îndemn la luptă

Nu dor nici luptele pierdute,
nici ranile din piept nu dor,
cum dor acele brate slute
care să lupte nu mai vor.

Radu Gyr



Cat inima în piept iti canta
ce-nseamna-n lupta-un brat rapus?
Ce-ti pasa-n colb de-o spada
franta
când te ridici cu-n steag, mai sus?

Infrant nu esti atunci când sangeri,
nici ochii când în lacrimi ti-s.
Adevaratele infrangeri,
sunt renuntarile la vis.

Iisus în celulă

Azi noapte Iisus mi-a intrat în celula.
O, ce trist si ce-nalt parea Crist !
Luna venea dupa El, în celula
si-L facea mai inalt si mai trist.

Mainile Lui pareau crini pe morminte,
ochii adanci ca niste paduri.
Luna-L batea cu argint pe vesminte
argintandu-I pe maini vechi sparturi.

Uimit am sarit de sub patura sura:
- De unde vii, Doamne, din ce veac?
Iisus a dus lin un deget la gura
si mi-a făcut semn ca să tac.

S-a asezat langa mine pe rogojina:
- Pune-mi pe rani mana ta !
Pe glezne-avea urme de cuie si rugina
parca purtase lanturi candva.

Oftand si-a intins truditele oase
pe rogojina mea cu libarci.
Luna lumina, dar zabrelele groase
lungeau pe zapada Lui, vargi.

Parea celula munte, parea căpătâna
si misunau paduchi si guzgani.
Am simtit cum îmi cade capul pe mana
si-am adormit o mie de ani...

Când m-am desteptat din afunda genuna,
miroseau paiele a trandafiri.
Eram în celula si era luna,
numai Iisus nu era nicairi...

Am intins bratele, nimeni, tacere.

Am intrebat zidul: nici un raspuns!
Doar razele reci, ascutite-n unghere,
cu sulita lor m-au strapuns...

- Unde esti, Doamne? Am urlat la zabrele.
Din luna venea fum de catui...
M-am pipait... si pe mainile mele,
am gasit urmele cuielei Lui.

Dă-mi chipul tău

Da-mi chipul tau, granit senin,
da-mi duhul tau, senina iarba,
în ne'mpacatul meu destin
nici un tumult să nu mai fiarba!

Să nu mai spumege în piept,
sub indoieli ori sub blesteme,
nici cate-n pofta mea le-astept,
nici cate spaima mea le teme.

Vreau taina nestiintei reci
si-a nepasarii voastre, unde,
cu negrul zbor de lilieci,
nici o-ndoiala nu patrunde.

Granit, da-mi neclintirea din
dumnezeiasca-ti impietritie,
pentru-o lumina fără chin
si-o moarte fără rastignire!

Vreau, iarba, -nteleptiunea ta
de-a nu-ti aduce-n veci aminte,
vreau harul tau de-a infrunta
far-a privi nimic 'nainte.

Să cresc în timp si infinit
din duhul tau, senina iarba,
din duhul tau, senin granit,
în fericirea voastra oarba.



**Mircea Horia
Simionescu**

Lumbago - exotic. Metafizic. De altundeva. (Adică Dealt Undeva.)

Karia - din categoria femininei, pisicoasei, plăpândeii Karina.

Angina - cf. Angina Pectorescu.

Gastrita - Victor Eftimiu, autor al „Glafirei”, ar fi trebuit să i unoască acest frumos nume.

Anexita - dragăstoasă. Fiică a unor oameni ursuzi, Anexita M. poate plectisi un bărbat cu mângâierile.

Stenoza - prea tăcută, prea discretă.

Aortita - „Ce se spune despre ea este cu totul exagerat. E un înger.”

Am adăugat în scrisoare o listă (diversionistă) cu nume de câini, acestea nefiind utilizabile la om (netransmisibile). (Vezi BUZNAC)

ARISTOMENE Tipul complicatului. Dacă se vorbește despre un furt oarecare, transpiră și se agită în sine ca un vinovat; îți strânge mâna și-ți dă iluzia unei prezențe, dar ochii îi alunecă de parte, ca să nu fie de față; îți cere scuza o jumătate de ceas pentru un nimic de o clipă, lășindu-

și argumentele ca o întunecată rostogolire de tunete față de limpezimea lapidară a fulgerului; uneori, la mare presiune, devine arogant, obraznic și brutal, un adevărat erou.

ARISTOTEL Bunătate călăuzită de o minte echilibrată și de o prudență binevoitoare, frumusețe bărbătească strălucind în trăsături comune, privire voluptoasă în adâncimi de cristal. Calități ferecate în marmura unei statui. Pește roșu, decorativ, prizonier al unor ghețuri groase și foarte transparente.

ARLINDO Un Lindoro decoltat.

ARMANCE Revărsare de monede aurite pe podeaua de ciment.

ARMIDA Fecioară întreprinzătoare. Pomeții obrajilor, pronunțați, denunță o voluntară. Șoldurile, foarte întinse, talia totuși mlădioasă. Îmbracă rochii strâmte, tăiate de cordoane late, sau pantaloni de amazoană.

ARMIN Cavalier de alamă, de nichel, de sticlă. Urcă dealurile înverzite, poposește în luminiș de pădure, doarme sub crengi de brad, prânzește la stâne și ascultă tulnicele din munte. Numele lui pastoral se potrivește copiilor de alamă, de nichel, de sticlă, care în joaca lor rătăcesc prin aleile grădinii publice, poposesc în fața unui vânzător ambulant cu înghețată,

privesc pulpele roz ale bonelor sănătoase gata de-a popula universul cu progeniturile lor și rămân pe gânduri ascultând Dunărea albastră în interpretarea energică a fanfarei militare.

ARNOLD De căutat în Memling și Van Eyck (Portretul lui Tomaso Portinari, de pildă, de Memling). Trăsăturile, aparent feminine și liniștite, ascund un cavaler fără spaima sângelui. Într-o viață anterioară, Arnold a fost câine. (Vezi BUZNAC)

ARNOLF - Iluminat, nobil; tip furnicat de nepotrivirea dintre broasca lucitoare a năzuințelor și cheia strâmbă a posibilităților.

ARON Dacă nici unul dintre strămoșii noștri n-a purtat numele Aron, suntem pierduți!

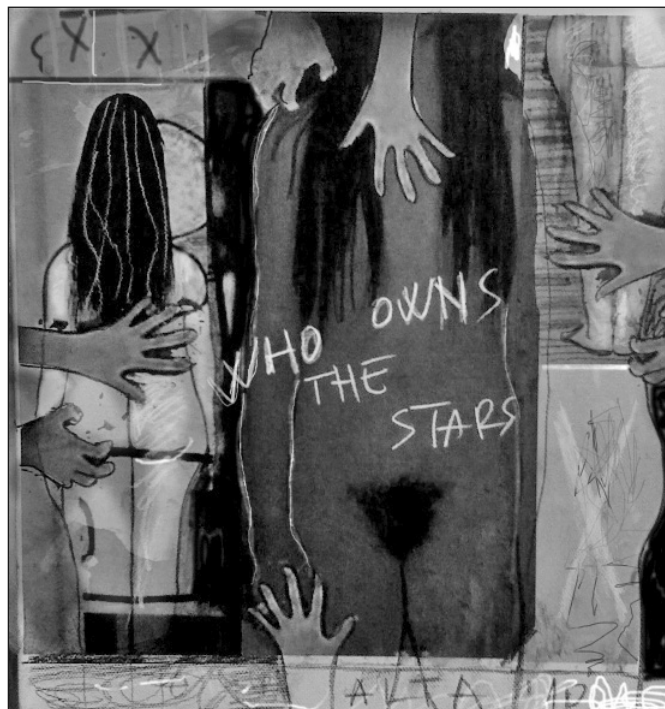
ARRIGO Corect și sigur în toate gândurile

sale. Portret al severității, al trăsăturilor elocvente, arcuite, strânse. Prin explicații de bun-gust și, mai ales, prin stilizare inteligentă, din absolut toate slăbiciunile tinereții lui a făcut virtuți.

ARPAD Inestetic, dar tot atât de util ca un pat de pușcă.

ARSACCIO După turmare, trupul său a fost călit fără a se respecta indicii tehnologici, astfel că individul, în loc de a ieși neted și ușor, a apărut zgrunțuros, greu și de culoare închisă. Prin adăugarea a două cercuri, a fost revalorificat, evitându-se situația de rebut. Produsul are avantajul că seamănă cu cozonacul.

ARSATE Părul zbârlit perie. Nu trăiește decât în zone lutoase, cu zumzete de clavecin sperios, sau în Gerusalemme liberata. **Va urma**



Istoria „Canonică” a literaturii române

Istoria literaturii la două mâini (7)

**Theodor
Codreanu**

Canonul iradiant al lui Harold Bloom se fundează pe același principiu. Criticul american îl și invocă indirect când vorbește de canonicitatea lui Pindar, un mare celebrator al atleților, căci canonul implică agonalul, competiția cu tradiția, singura care duce la performanța {victoria} estetică²⁶. Nu există ceva cu adevărat nou și valoros care să nu se întemeieze pe tradiție, pe o arheitate, cum ar spune Eminescu. Și, în același timp, să nu producă și o ruptură de tradiție: „pentru a deveni canonică, orice operă nouă trebuie să aibă necanonicitatea inclusă în ea”²⁷. Care vine din competiția subliniată și de Papu în exemplul săritorului în lungime. Universalismul estetic nu poate fi atins decât în ecuația identitate/diferență. Bloom a văzut că rădăcinile canonului occidental vin din vârsta teocratică și din cea aristocratică a culturii europene, din precreștinism, din profeții biblice, din Shakespeare și Dante, ca să-i amintesc doar pe aceștia. Cultura europeană crescută din creștinism, prin diferențiere, s-a potențat în cel important geniu al ei - Shakespeare, în care Bloom vede centrul iradiant de

canon. Altfel spus, Shakespeare este nucleul protocronic pentru toate literaturile occidentale, inclusiv cea românească, chiar dacă ignorată de Harold Bloom, fapt pentru care Mircea Martin îl și sancționează, în prefața la ediția românească.

Sincronismul lovinescian (repet, dacă se ignoră conceptul diferențierii) eludează una dintre fețele lui Ianus, iluzionându-se că poate privi către viitor ignorând privirea spre trecut. Acest aspect ideologizat de către partizani l-a nemulțumit pe Edgar Papu când a simțit nevoia conceptului de protocronism, riscând, la rândul său, să prefigureze o antiteză neîmpăcată cu sincronismul. Altminteri, d-l Manolescu însuși simte vag cât de nedreaptă este condamnarea fanatică a protocronismului (care n-are nicio legătură cu ideologia ceaușistă, una rudimentară, incapabilă să acceadă la subtilitățile culturii superioare). El acceptă, simulând un dram de obiectivitate, că prolocronismul are un merit, acela „de a fi atras atenția asupra necesității sincronizărilor locale, regionale, cu unele din culturile sud-est europene, acolo unde Lovinescu preferase compararea exclusivă cu (Occidentul)”²⁸. Importantă aici e recunoaște-

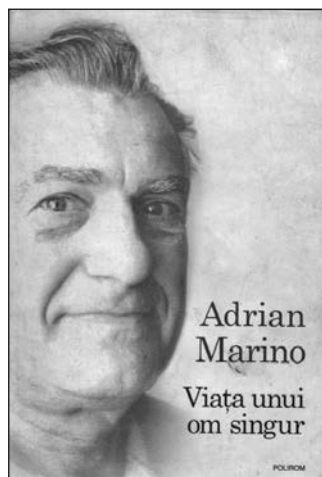
rea exclusivismului vederii din sincronismul numit de noi unilateral. Ba, dacă mă gândesc bine, lui Nicolae Manolescu i se mai arată o nuanță sincronistă la protocroniști. Și asta având consecințe majore la nivelul istoriilor literare românești. El observă că istoricii literari au vrut neapărat să confrunte literatura română cu cea occidentală, descoperind, în chip forțat, similitudini cu Renașterea, Barocul etc, chiar și atunci când nu puica fi vorba de influențe. Admițând unele „similitudini” sau „telescopări” cu fenomenele culturale apusene, d-l Manolescu afirmă că „de aici și până la a descoperi tuturor curentelor din alte părți echivalentul românesc este o mare distanță. Protocronismul își dezvoltă cea mai paradoxală nostalgie sincronistă”. Exact. Și încă una proastă, căci se poate lesne cădea în epigonism, principala maladie a sincronismului. În realitate, nu e vorba, propriu-zis, de o nostalgie sincronistă, ci de o implicare în canon, care nu-i decât una din cele două fețe ale lui Ianus în materie de cultură. Protocronism și sincronism se comportă, în complexitatea lor, ca unda și corpusculul din fizica cuantică. Aici, identitate și diferență coincid. Un



fizician, în disperare de cauză, a numit fenomenul onduscul. Poate ar trebui să vorbim și noi de protosincronism sau de transsincronism, în concordanță cu noua paradigmă culturală a transmodernității! Cu atât mai mult, cu cât, luate separat, sincronism și protocronism devin antiteze eșuate, producând controverse inutile.

Problema e că obsesia istoriei literare românești de a găsi similitudini între cultura românească și cea occidentală este deopotrivă legitimă și nelegitimă și n-a fost scornirea protocronismului, ci o confruntare inevitabilă, în ultimele două secole. Numai că mulți cercetători au căzut fie în mrejele sincronismului uni-lateral, bolnavi de sursierism, fie în acelea ale protocronismului unilateral. Înămarii istorici literari (un Iorga, un G. Călinescu, un I. Negoițescu, un Marian Popa) au găsit forța echilibrării sincroniilor cu protocroniile.

Va urma



Adrian Marino

Notez doar foarte sumar idei și observații elementare, cu dezolarea că, în realitate, cu excepția unui mic grup de intelectuali-ideologi, nimeni nu se bate în mod real pentru ele. Și, de fapt, operația este și sinucigașă și imposibilă. Mentalitatea generală rămâne în continuare etatistă și „socialistă”. Încurajarea reală a inițiativei economice particulare și garantarea efectivă a proprietății particulare ar însemna moartea comunismului. Noțiunea patronului, întreprinzătorului, industriașului, bancherului particular este inasimilabilă. Fiscalitatea excesivă ucide în fașă „clasa de mijloc”, în scopul întreținerii imensei industrii ceașiste necompetitive, parazitare, energofage. Nu mă improvizez nici în „economist”, nici în „sociolog” de ocazie. Dar mi-aș revendica o precisă orientare ideologică. Și ea îmi dă dreptul să resping această structură de cea mai pură extracție comunistă. Că „stânga” va reveni la putere (toate sondajele actuale par s-o

Altă Românie (7)

indice) nu va face decât să confirme această realitate. Vechiul PCR, travestit în FSN se va reface. Iar PDSR și PD, (probabil cel mai odios partid criptocomunist; el blochează și acum reabilitarea pădurilor și a terenurilor ocupate de actualele ferme de stat) se vor unifica politic și vor împiedeca orice reformă reală. Jocul cu instituțiile financiare internaționale va continua, în același stil de simulare, mistificare și eternă „șmecherie” românească. Vor sosi, în continuare, unele „pomeni”. Dar situația va rămâne, în esență, neschimbată. Explicația este extrem de simplă, dar nu sunt deloc convins că ea poate fi percepută, din străinătate, în toată gravitatea și amploarea sa. Nomenclatura comunistă, „roșie”, continuă să conducă România. Noua clasă constituie realitatea dominantă. Ea a „înghițit”, de fapt, statul, proces preconizat încă de Lenin în Statul și revoluția. Acolo „partidul” urmărea să „înghițită” statul. Realitatea a dovedit că el a fost „înghițit”, de fapt, de această nouă clasă echivalentă, a aparatului de stat. Cartea lui Milovan Djilas (La nouvelle classe dirigeante, tr. fr., Paris, Pion, 1957) este mai edificatoare și valoroasă decât o întreagă bibliotecă de politologie americană. Am citit-o în plină perioadă ceașistă,

primită - culmea! - prin poștă, trecută deci prin cenzură, în cadrul unui schimb belgian de cărți. Adam Michnik face, ulterior, aceeași observație. Este valabilă pentru întreaga zonă exsovietică: sistemul apără doar interesele și puterea nomenclaturii. Problema esențială, reală, este deci răsturnarea nomenclaturii de la putere. Smulgerea sa din poziția de monopol politic. Proces îndelungat, extrem de dificil în condiții democratice. El nu poate fi rezolvat decât prin formarea, ascensiunea și consolidarea noilor pături mijlocii, burgheze. În Basarabia situația este identică, dacă nu și mult mai gravă, din cauza sovietizării și rusificării forțate. Reciclarea nomenclaturii în „burghezie” este doar un teatru de umbre. Nu este vorba, propriu-zis, din partea mea, de o nouă formă de „ură de clasă”, ci de un dezgust profund și iremediabil pentru o nouă categorie socială și morală, cu defecte - din punctul meu de vedere, dar nu numai - catastrofale. Unul dintre primele mele articole de acest tip. scrise imediat după 1989, s-a și intitulat: „Nomenclatura, schiță de portret” (Jurnalul literar, 29 mai 1990). Ea știe că deține efectiv, sub diferite forme, puterea reală în România, beneficiară a unor privilegii definitive. De unde și o serie de trăsături psiho-

logice inconfundabile; siguranța mișcărilor, continuitatea și fermitatea puterii de decizie, convingerea că situația este ireversibilă, iar puterea sa de neînlocuit. Ceea ce duce la totala identificare cu sistemul și Statul pe care-l încarnează. Sentimentul de a se bucura mereu de protecția zonei de influență a Rusiei, dublat de constatarea incapacității Occidentului de a reacționa este mai mult decât evidentă. Și, în ultimă analiză, riguros determinantă. Din care cauză, un eventual „proces al comunismului” reprezintă, inclusiv pentru ea, o ipoteză absurdă. El nu va avea, de altfel, loc niciodată, în actualele împrejurări, în România. La care se adaugă, bineînțeles, insolenta, parvenitismul, lipsa de scrupule, aroganța abuzivă, vulgaritatea, cinismul, capacitatea de a minți și sfida. Declarațiile lui Vasile Ciolpan, „directorul” de la Sighet, conform căruia deținuții mâncau mai bine ca el acasă, că la ora zece li se servea o gustare etc. etc. sunt pur și simplu uluitoare și antologice. **Va urma**





Victor Sterom

Fulguratii

de Victor Sterom

Vavila Popovici, Acuitate stilistică, persuasiv de exactă asupra vieții

„O altă zi în care mă simt din nou rău. Nu-i spun lui Alec. Nu vreau să-l întristez. Oare vom reuși să terminăm (casa n.n.) și să ne odihnim? Viata mi se pare acum atât de ciudată! Este o scenă pe care se execută noi și noi piruete. Un regizor mă conduce spre scena pe care se execută piruetele. Eu încerc să învăț... Nu reușesc! Picioarele nu mă mai ascultă. Ultima piruetă! Cad, mă prăbușesc.” Am citat un fragment din volumul: „Ultima piruetă”, apărut la editura Carminis din Pitești în anul 2003.

Stilul scrierii, când patetic, când precipitat denotă acuitate stilistică, persuasiv de exactă asupra realului din text, asupra vieții pe care a trăit-o Laura, personajul central al manuscrisului „jurnalul intim” dăruit de muribundă, scriitoarei Vavila Popovici, în speranța că odată și odată, va fi publicat și oferit cititorilor în amintirea ei. Chiar așa s-a și întâmplat. Dar să vedem cum au decurs întâmplările clipă de clipă, mai ales începutul așa cum a fost el, dureros de adevărat.

„Pe Laura o găsim la reanimare, este perfuzată, legată cu o mulțime de fire. Ține ochii închiși, nu poate vorbi. Ce este cu ea? Ce i s-a întâmplat? Unde este soțul ei?... Recunosc medicul care intră și îi vorbesc. Ii spun că este soția unui profesor... „Tensiunea este foarte scăzută și nu putem interveni chirurgical” - ne spune medicul. „Dar care este diagnosticul, domnule doctor?” „Pericardită cronică, constrictivă, doamnă!” „Ne puteți explica?” „Da, din cauza îngroșării pericardului este împiedicată umplerea inimii cu sânge venos și s-a ajuns la insuficiența părții drepte a inimii.” „Și nu se poate face un tratament?” „Nu, trebuie intervenit chirurgical pentru a elibera inima de compresiune.” „Când am stat ultima dată de vorbă cu ea, se plânga de dureri precordiale, dar credeam că sunt în legătură cu efortul ei.”...adăugă prietena mea. „Ce șanse are, domnule doctor?” „Șansele de supraviețuire sunt minime”... Nu am mai spus nimic. Împreună cu prietena mea am ieșit din salonul de reanimare.

A treia zi ne-am întâlnit la spital cu soțul ei. Stătea pe un scaun lângă

patul ei, o privea și-i săruta mâna. Pe obrajii lui se prelingeau lacrimi. Cred că începuse să realizeze cât de grea și de mare îi va fi de-acum singurătatea. Și-a pironit dintr-o dată privirea spre mine și mi-a spus: „Am auzit că ești scriitoare. Laura m-a rugat să-ți încredințez jurnalul ei.” În acel moment am privit chipul Laurei care auzise și încredința, cu închiderea pleoapelor. Am ieșit împreună din camera spitalului, soțul Laurei conducându-ne. „Cred că este un jurnal. Nu l-am deschis niciodată, dar știu că acolo a scris câte ceva din viața ei grea. Fă ce vrei cu el, citește-l dumneata, eu nu-l voi putea citi”... și-a izbucnit în plâns.

Când și-a revenit puțin, a adăugat: „Îi cunosc prea bine viața; este o femeie deschisă, sinceră, un balsam pentru inima mea. Eu, eu... am fost orb, am fost orb... Am vrut să-i redau liniștea la bătrânețe și ea văd ca nu așteaptă. Pleacă, mă părăsește”

Prozatoarea Vavila Popovici continuă să ne releve emoțiile inimii ei. „Am privit caietul cu unele file îngălbenite de vreme. Era legat cu o fundiță verde, subțire ca un fir de iarbă. Mâna

profesorului tremura. Și mâna mea cred că tremura în acel moment. Pentru ce mulțumeam? Pentru încrederea ce mi-o acordase? Pentru ce tremuram? Poate pentru presimțirea emoțiilor pe care le voi avea la deschiderea acestui caiet? Atunci nu-mi dădeam prea bine seama. L-am luat cu mine.

Înainte de a-i da și Laurei o clipă să ne expună un succint fragment din jurnalul său, voi cita un motto: „Îndură-te, coboară și vino de mă vezi/Pân' nu s-aștern pe mine solemnele zăpezi” (V. Voiculescu) „Noaptea aceasta am avut un alt vis: Cerul era plumburiu și era aproape. Mă aflu în grădina casei copilăriei mele. În jurul meu erau flori de câmp și flori de grădină: trandafiri, câțiva dintre ei înfloriți, alții îmbobociți. Frunzele se certau. Vântul le provoca... Nu-mi simțeam picioarele, parcă erau amorțite și nu mă puteam mișca din loc. Am rugat pe cineva să sape în grădină și să scoată câteva flori, de câmp și de grădină, să mi le aducă așa, cu pământ cu tot. Aveam florile în mână și mă grăbeam să le mut cât mai repede în alt loc, în altă grădină, în așa fel ca să nu sufere rădăcinile florilor. Trebuia să le schimb locul, dar nu mă puteam deplasa... O durere cumplită mă chinuia... Dintr-o dată, am

**Continuare în
pagina 29**

În prefața volumului de versuri „edenul, din doamna” al poetului Aurel Udeanu semnată de Radu Aldulescu, există observația conform, căreia, „autorul bine face că nu pică în capcana de a da răspunsuri explicite întrebărilor despre femeie”. Mă raliezi și nu prea chestiunii, mai întâi din drag de polemică, din drag de susun josul evidențelor, fiindcă versurile lui Aurel Udeanu sunt tot atâtea întrebări conținând deja răspunsuri, iar în text, ele țin mai cu seamă de o anume retorică ocolind ce-i drept locul comun, și ajungând la receptor învelite în borangicul atent decupat dintr-un vag parfum de crizanteme; „aici și acum-un morman de petale/inseamnă a nu mă mai gândi pe mine/a mă afla în sfârșit/si eu în existență” (din poemul „a te ține pe tine goală în brațele mele”) Femeia lui Aurel Udeanu, e, pe cât de surprinzătoare, pe atât de reală, ba, uneori am spune, destăinuită și dinadins dezvelită din misterul primordial, tocmai datorită maorii ei inconstante, a disponibilității de a se complăce în tulburile inedite. Ineditul, surprinzătorul, fac semnul de întrebare să se încline înspre concluzii atent disimulate în carnea poemului „cu înverșunare cu cruzime îi cășăpesc/ai zice că nici în mormânt nu mă voi opri/uneori însă și cu milă cu tandrețe chiar/la ieșirea din tine cu uimire constat/nu se întâmplă

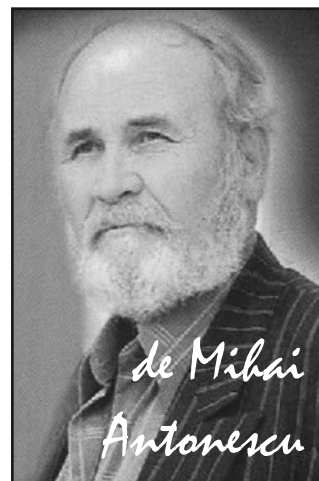
Toate răspunsurile și un colț furat de Eden

Aurel Udeanu - Edenul din doamna - Editura Limes - 2010

nimic invariabil/cantitatea de zei rămâne/veșnic aceeași/constantă în univers. iar tu râzi tu râzi tu râzi/râzi și îți faci/cu atenție simulată/mai de parte/unghiile” (din poemul „De fiecare dată când te am”) Poetul știe cine (ce) este femeia, pentru el, manifestul clipei în doi e deja trecut cu final previzibil, iar comentariul pendulând între un textualism ușor desprăfuit și un postmodern frizând abruptul în expresie, dar fără tusele vizibil, obositor conturate ale noului limbaj cam lemnos, nu e decât latura profund sensibilă a unui spirit ce-si poartă rănila la vedere cu o înțeleaptă, firească pentru el, demnitate s ” ai făcut tot ce depindea de tine/ai încercat să mă convingi că moartea nu există decât în creierul meu când. ai văzut/că în cireșii din respirația ta eu nu văd/decât florile lor scuturându-se mai smuls/din tine m-ai aruncat din nou/în groaza acestei/lumi, înfășurat în tristețea mea de atunci/haotizez prin lume cu mâini reci tremurânde/lipesc în fiecare cireș uscat/flori albe de hârtie ingenunchez/dinaintea lui așteptând să se trezească la viață/din creierul meu tu să te aduni să descinzi/în aceeași cameră blondă cu picioare lungi/si silico-

nată.” (m-ai primit în sanctuarul tău de carne) Si ce poate fi mai adevărat decât acest răspuns năucitor de simplu, anume că, citez, „orice bărbat făcând dragoste cu o femeie, nu este decât un copil pornit cu plasa după fluturi”. Restul e retorică, e poveste bine strunită și excelentă de garnisit clipa stânjenitoare așternută între real și imaginație. Nu, nu e bine să ocolim greșeala! Greșeala e apanajul experienței personale, nicidecum al puținătății minții noastre, greșeala este aerul necesar, existent între rădăcina suferinței și sensul lacrimii, obligatoriu dintre respir și transmiterea sentimentului autentic. Aurel Udeanu asta face în „edenul din doamna”, adeseori, pe sine neiertându-se, ori chiar glumind pe seama înțeleșurilor, cât să îngăduie răspunsului transcenderea în poem; „zăpădă/mă rad proaspăt mă pun la 4 ace/îmi pun paltonul gros căciula/de nutrie/cobor iau șobolanul albastru/de sub scară/(mărgelele ochilor i se-nvârt roșii/de bucurie)/și pornesc optimist imaterial/prin oraș/în căutarea femeii albe albe și fără/de sex/care trebuie obligatoriu să existe din moment ce intelectul meu o propune/că există, fără existența pă-

Consemnări prietenești



catului original/ne-am mai putea/îndumnezei?” (decembrie cade pudică prima) Nu, nu ne-am mai putea îndumnezei, bunule prieten. Iată, răspunsul! Tocmai de aia, lasă femeia așa cum e, fiindcă ea, din drag de tine a plecat din Eden cu o parte din el la subsoară, să-ți adauge un plus de sare ochilor și să-ți dea nume rănilor celor mai necesar vizibile, întru reîndumnezeire. Și, să nu crezi, ca Dumnezeu nu știe asta!: „cele mai tinere mai frumoase/m-aș înfige aici și acum eu (privilegiatul)/în ele/totdeauna mi-ar succede/femei tinere și frumoase/în care eu... ca să nu mai existe/nicio femeie în care să nu fi intrat/mă decid să nu mai intru în niciuna/tot o vanitate/pământul săracul/și edenul care nu mai trebuie/repetat repetat... eu am zis; sunteți dumnezei/toți sunteți fii/ai celui-preaînalt” (și dacă toate femeile acelei planete).



Temele în care se afundă, ca într-un extaz, poeta, sunt cele ale tuturor (trăirea, iubirea, trecerea) din ele făcându-și drum de putere „către netrecere”. Se realizează astfel o anume trăinicie a vieții, „o împlinire în esențialitatea acesteia prin iubire”, sentiment primordial, care creaiă, dăinuie, statornicește...

Florica Gh. Ceapoiu - alături de colegi din generațiile de după

Poeme din volumul „La izvorul neuitării” de Florica Ceapoiu

noi - se împlinește cu har și o anume fermitate (necesară) în hotarele creației de bună calitate. Fiind a timpului de față (cu bunele și relele sale!), poeta este slujitoarea pământului și a cerului, a vegetalului și a culorilor, a iubirii cu durerile și bucuriile acesteia. Împlinindu-se în aceste permanențe ale vieții, ea se implică cu dăruire reșezării normale a lirismului românesc în tipare sănătoase, care, de-a lungul timpului s-au îmbogățit cu valori netrecătoare.

Radu Cârnaci

prăbușit de vuietul cascadei
și măcinat de triumful zăpezii
devine cu timpul
nisip lunecos
în trupul clepsidrei
și secundă amăgitoare
în sufletul unui biet însingurat,
ce visează
să-i escaladeze tăcerea
pentru a și-o face
solia spunerii
la izvorul neuitării.

Fire de nisip

Asemenea firului de nisip -
dureros în carnea plăpândă
a scoicii vătămate -
sidefându-mi lacrima,
o idee răsărită din inima nopții
mă-ndeamnă s-o poleiesc
în argintul rostirii cuvântului,
care mângâie firul mătăsoș al ierbii
și alină suflarea fierbinte
a zburătorului,
înălțând șinele
dincolo de hotarul scânteierii
unde, purificându-se,
culorile visului nasc
eternă frumusețe.

Poemul

Amprenta clipei de neliniște
imprimată în propria-i suflare -
realitate transpusă în tonuri
și amintiri zidite în emoții...
Rubin șlefuit, spintecând tăcerea
strigăt triumfal sau procesiune
pentru întâmpinarea frumosului
și urmă a trecerii vieții prin materie.
Dimensiune probată
într-un spațiu atemporal,
matrice de lumină
la porțile zborului

și traiectorie descrisă
de spiritul îndrăzneț
întru dăinuire
sub cupola armoniei.
Credință luminată de extaz
și gândire ajunsă la
hotarele absolutului
pentru desăvârșirea cuvântului
care sfidează ploile de stele...

La izvorul neuitării

Muntele
dislocat de murmurul pârâului,

Învieră

mă dezlipesc din cuvinte, de
pe lemnul din cruci, din
morminte, dinadins
mă ridic și merg mai departe,
să trag linia de sub viață
pe carte!

Nașterea

ca un proverb
vindecă la timp, de cuvinte
m-am născut prin poezie
cu sufletu'-nainte.
legat la ochi de vise,
cu versul și cămașa scoase,
mă sprijineam în ea, ca-n oase !

Poeme de Dan Dobre

Om - Tren

sunt plin
de ore
adunate de pe drum,
figuri de stil în declarații amo-
roase,
gravide ce-așteaptă
să mai nască un nebun
cu chipul dimineții norocoase.
de imagini sunt plin

ca un film în derulare
neterminat,
nopți stinse în scrum de țigară
și vin, plutind
într-un aer condamnat
la mersul trenului pe viață
fără gară!

Botanică

iubita mea
cu ochi de clorofilă,
eu când te văd mă fac
cât o pupilă,
ce se ascunde în acea plăcere:
să-i fii tu margini,
verde de vedere!

Pierre de Ronsard**Instituire pentru adolescența Regelui Carol al IX-lea**

Un parcurs de mai mult de un secol dinspre ascetism către bucuria vieții, de la mistica austeră spre deschiderea sufletului: aceasta e Renașterea.

Călătoriile largesc orizontul, descoperirile științifice împrăștiază tehnica, medicina redescoperă trupul omenesc, filosofia umanismului își identifică în valorile anchității modele cu care să combată învățământul scolastic, întoarcerea la textele clasice generează reforme religioase, arta se manifestă plenar, se deschid drumuri către erudiție.

Spirit reprezentativ pentru această epocă, Pierre de Ronsard (1524-1585), este cunoscut în principal ca poet al iubirilor delicate. Exceptând atitudinea sa excesiv partinică în problema dispu-

telor religioase, întreaga sa creație stă sub semnul gândirii tolerante și pacifiste.

Acest apropiat al regilor Franței, pregătit pentru o carieră diplomatică pe care nu a reușit să o practice din cauza unei surdități precoce, în calitate de poet oficial al Curții, se adresează cu autoritate și respect viitorului monarh, pe atunci în vârstă de numai 12 ani. Pătrunse de gravitate și noblete, sfaturile pe care i le dedică în "Institution pour l'adolescence du roi Charles IX / Instituire pentru adolescența regelui Carol al IX-lea", concepute ca o platformă educațională, se constituie într-o adevărată lecție de comportament pentru orice conducător de țară, iar claritatea formei în care sunt redată le conferă și astăzi credibilitate.

Comentariu și traducere de Iulia Barcaroiu

- fragmente -

Ci, Sire, nu e totul să fii al Franței Rege,
Virtutea se cuvine vieții să se lege;
Fără virtute-un Rege își poartă sceptru-n van
Și-n mână el îl simte povară an de an.
(.....)
Astfel, pentru-a fi Rege, se cade să gândești,
Supușii, ca tiran, să nu vi-i chinuiți.
La fel cu trupul nostru, și-al Vostru e din humă;
De suntem mici ori falnici, ne are Soarta-n mână.
Domniile din lume se fac și se desfac,
Vin sau se duc aiurea după al Soartei plac,
Și ele sunt adesea o flacără aprinsă,
Ce-acum este vioaie iar în curând e stinsă.
Ori, Sire, imitați-l pe Domnul, ce v-a dat
Un mare sceptru-n mână și v-a încoronat:
Cu-acela ce imploră fiți bun și milostiv,
Dar pedepsiți orgoliul nebun și agresiv...
Nu fiți trufaș cu alții, nici batjocoritor,
Căci om sunteți ca dâșii; apoi, sunteți dator,
Prin biruri mari, supușii să nu vi-i sărăciți;
Fără motiv temeinic, războaie nu porniți;
Si bunurile proprii să le administrați
Căci ele sunt destule în pace să vă aflați.
Și, de vă place, Sire, să fiți scutit de gardă,
Cu ochi buni se cuvine norodul să vă vadă,
Să vă iubească, poate, și să nu-i fie frică;
Nu prin încătușare un Rege se ridică.
Cum trupul Vă e nobil, și inima-i regală,
Atrageți deci mușimea cu mână liberală,

Și nu uitați că răul cel mai devastator
Este un prinț avar sau chiar răufăcător...
Fiți bun ca prinț: de seamă și glorios să fiți!
Istoria întreagă s-o umpleți cât trăiți
Precum Carol cel Mare ori Carol Martel, poate,
Și nu lăsați mai marii poporul a îl bate,
Și nici cumva norodul să îi îngreșeze...
Îmbrăcat prea pompos să nu vă-nfățișeze,
Căci doar virtutea poate un Rege să îmbrace;
Pe lângă-aceasta, toate în juru-i par sărace;
Să Vă sclipească trupul de virtuți glorioase
Și nu, pe Voi, costumul în pietre prețioase.
Prietenii să doriți mai mult decât averi
Căci prinții singuratici sunt triști azi ca și ieri.
Ca oamenii de bine, de veți putea, să fiți;
Pe cei dintâi dintr-înșii se cade să-i iubiți.
Să pedepsiți pe rău, de-i cazul, pe rebel.
Nu fiți plângău, și furii să nu aveți de fel;
Pe față să se vadă ca sufletul vi-i drept,
Că sunteți bun, amabil, onest și înțelept.
Și, Sire, fiindcă nimeni nu poate-avea căderea
De-a pedepsi un Rege, aveți atunci puterea
De-a vă muștra Voi singur, de veți greși cumva:
Pedeapsa cea divină, astfel, vă va ierta.
Căci, Dumnezeu din ceruri, imperiu nesfârșit,
Din tronul său privește pământul negreșit,
Și-mparte fiecărui dreptatea sa egal,
Plugar de e acela ori poate neam regal.
Și îl rugăm cu toții pe Voi să vă-ndrăgească,
Cum a făcut cu David, din spița cea regească,
Și-un sceptru linistit și Vouă să vă dea,
Căci vană e puterea fără favoarea sa.

Al. Florin ȚENE

Revistele (Contimporanul, Viața românească, Convorbiri literare, Unu, Semănătorul, etc.), cotidienele ce aveau pagini săptămânale de cultură și editurile publicau o gamă diversă de literatură, fapt ce putem spune că exista o adevărată orientare democratică în programul lor editorial. "Contimporanul" (1922-1932) lui Ion Vinea promova modernismul de avangardă, în această publicație găsim semnăturile lui Gherasim Luca, Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Geo Bogza, Brunea-Fox, „Viața Românească” în care descoperim semnăturile lui Sădoveanu, Garabet Ibrăileanu, George Topârceanu, Ionel Teodoreanu și mulți alții.

Tot în acest timp scriitorii cu gândire socialistă se încadrau în contextual democratic existent în țară. Ei (Al. Sahia, Panait Istrati, Bogza, Brunea-Fox, Pană etc.) promovau ideile unui socialism european democratic. Chiar Panait Istrati după vizita făcută la Moscova s-a lămurit de „socialismul” promovat de sovietici, publicând în acest sens articole în care dezvăluia adevărata față a ideologiei bolșevice impusă de Stalin și acoliții lui.

În această perioadă francezul Jean-Paul Sartre (1905-1980), filozof, prozator, dramaturg și eseist, având idei de stânga, fondatorul existențialismului ateu prin lucrarea „L'etre et le

Literatura în folosul democrației (2)

și democrația în slujba culturii la români, dar și în folosul dictaturii comuniste

neant” (Ființa și neantul) publicată în 1943 dezvăluia teza libertății individului, a necesității obținerii, a libertății determinată de intenționalitatea continuă a conștiinței. A avut legături strânse cu URSS. Tot în această perioadă Louis Aragon, poet și prozator francez, soțul Elisei Triolet aderă în 1927 la comunism, publicând în 1949-1951 romanele de angajare politică „Comuniștii” și „Săptămâna patimilor” (1958). În 1946 publică „regimul comunist”. Tot în Franța, Henri Barbusse (1873-1935), militant comunist, inițiatorul mișcării pentru pace, publică proză realistă în genul lui Zola. Principala lui lucrare este romanul „Focul”. Acești trei scriitori francezi sunt suspectați că au colaborat cu serviciile secrete sovietice, cu temutul KGB.

Spre deosebire de acești scriitori francezi, (și ca ei mulți alții din diferite țări europene, care au colaborat cu serviciile secrete moscovite, în folosul unei ideologii criminale, numită comunism) se pare că în Ro-

mânia, scriitorii nu au aderat și nu au făcut „jocul” Moscovei. Nici măcar Constantin Dobrogeanu-Gherea sau Al. Sahia, care au avut această tendință de a „juca” cum cânta aparatul de propagandă sovietic, nu s-au înscris pe traiectoria moscovită. În țara noastră democrația se instalase definitiv, se modernizase economia, indicii de creștere al ei era în ascensiune și datorită Casei Regale. Iar scriitorii, crescuți în democrație și educați, scriau în spiritul acesteia. Cititorii provenind din rândul maselor nu gustau ideologia marxist-comunistă străină spiritului și ființei românului.

IV. Literatura română în defavoarea democrației, slujnica unui regim criminal-comunismul. (realismul- socialist)

Odată cu intrarea tancurilor rusești în țară în august 1944 și eliminarea persoanelor competente din aparatul de stat și din întreprinderile economice, înlocuirea lor cu membrii P.C.R.



sau simpatizanți (septembrie-octombrie 1944), formarea guvernului condus de dr. Petru Groza (6 martie 1945), votarea la 3 august 1948 de către Marea Adunare Națională a legii prin care întreg învățământul este unificat și laicizat, și transformarea Societății Scriitorilor Români în Uniunea Scriitorilor, literatura română devine o unealtă în propaganda de partid. Aceasta promovând realismul socialist al unui regim totalitar impus de sovietici. Sunt excluși din noua organizație scriitoricească scriitorii a căror operă nu se încadra în ideologia marxist-leninistă, cum ar fi: Radu Gyr, N. Crevedia, Lucian Blaga, Vasile Voiculescu și mulți alții. Sunt interzise operele lui Gib Mihăescu, Pillat, Arghezi, Nichifor Crainic, Octavian Goga, Mircea Vulcănescu etc. Din 1944 până în 1950 Mihai Eminescu a fost interzis datorită poeziei „Doina”. Din literatura universală sunt interziși: Platon, Spinoza, Nietzsche, Bergson, Edgar Poe, Gide.

Va urma

Victoria Milescu

Deși a scris și proză, Monica Mureșan este poetă – prin structură, prin calitatea percepției senzoriale, prin expresivitatea unui limbaj subtil și rafinat. Cărțile pe care le-a semnat până la această oră nu sunt nici multe, nici puține, având în vedere preocuparea autoarei a de a veni mereu cu ceva nou, cu altă provocare literară mizând pe receptivitatea unui lector sensibil și cultivat. Pe acest teren, al informației culturale și al emoției camuflată sub autoironie și jemanfism, își construiește Monica Mureșan castelele ei de cuvinte, castele translucide, limpede, ca „umbra unei idei“, cum spune Nichita Stănescu, de la care poeta a învățat jocul cu mărgelile de sticlă ale iluziei. Recentă sa carte, *Femeie la poarta raiului de sticlă* (Editura Nouă, București, cu o prefață de Aureliu Goci și o postfață de Horia Gârbea) ne propune un poem dramatizat, cu personaje reale și fictive, cu schimbări de decoruri și catapultări în planuri spațio-temporale ce se întretaie, se suprapun, făcând din coincidentia oppositorum un principiu al artei ei poetice. Lectura solicitantă indică o autoare versată, care știe bine regulile jocului, pe care îl joacă serios, fără avertismente sau explicații, fără menajamente. Se mișcă repede pe un teritoriu crepuscular. Dacă nu ai suficientă imaginație, nu

Irealitatea mai puternică decât realitatea



Monica Mureșan



Victoria Milescu

vei putea să o urmezi în variile ipostaze și travestiuri, precum în teatrul de umbre, unde irealitatea e mai puternică decât realitatea. O primă tră-sătură, originalitatea, pare a fi conformă cu firea autoarei, cerându-și firesc dreptul la viață și la moarte în fiecare tablou zugrăvit cu pastă de perle împrumutând aerului irizații discrete. Se creează astfel o atmosferă de basm, unde e loc pentru magie, ritualuri, surprize și, cum să nu, pentru o poveste de dragoste, abia întrezărită și totuși inima întregii narațiuni poetice. El și ea se întâlnesc prin hazard sau programat, fie într-un banal spațiu citadin,

fie într-unul suprarealist, unde fiecare își alimentează sentimentele dintr-un trecut viitor.

Cartea vorbește despre iubire, moarte, credință, dar mai ales despre libertate, ce se obține prin imposibila evadare din prezent, din trup, din vis. Dar când ești femeie, libertatea are cel puțin o nuanță în plus, căci femeia își dorește mai mult decât orice identitate proprie, conștientă fiind de resursele ei, de farmecul personal – armă de seducție dar și de distrucție. Ea se remarcă prin acuitatea observației, prin analiza făcută cu finete de laser neîndurător dar terapeutic pentru

univers. Ea se exprimă simplu, alteori în enigme. Reflecțiile, judecățile, sentințele sunt ameliorate de un limbaj colocvial. Despre lucrurile grave se vorbește lejer mărind astfel efectul dramatic: „De fapt, de la ce a pornit totul: / cred că ne iubiserăm/ dar fără experiență fiind,/ am evadat în viitor.// Umblă vorba că acolo poți începe o viață/ nouă/ și găsești a doua tinerețe.“ Evadarea în iluzie are și revers, reprezentând aspirația spre concretul palpabil, omenesc. Motivul recurent al inimii, unul dintre motivele ce dau unitate estetică volumului, sugerează legătura cu inima lucrurilor de care suntem legați vrând-nevrând, prin „materializarea“ iluziei. „Modelez o inimă/ iar iluzia îmi înroșește/ unghiile/ și ochii mi se umplu de sânge// mușc asperitățile marginilor/ cum îți rotunjisem cu dinții/ unghia ruptă din carne, la mare.// Inima îmi înroșește gura/ iar buzele/ prind contur de inimă.// Iluzia se transformă/ într-o bucată de carne/ ce ia forma/ unei inimi sângerânde// lăsând să cadă stropi mari/ cât mărgelile mele de grante...“.

Un alt motiv și procedeu de coagulare ideatică este cel al mărgelilor, văzute ca accesoriu al cochetăriei feminine, ca mătănnii, ca obiect ritualic. Ele pot fi

Continuare în
pagina următoare ►

Irealitatea...

continuare din pagina 15

și mici boabe înghețate de rouă ce reflectă universul, în care ne oglindim cu toții, în existența noastră desfășurându-se ritmic, sferic. Ele sunt garanția derulării pașnice a zilelor, nopților, ciclurilor de viață, rupea șiragului simbolizând destrutturarea, stricarea echilibrului, a continuității, accidentul; fapt ce ar favoriza apariția unor breșe în arhetip creând acele ființe aneantizate, „piezișe“, „paralele“, inadaptate, incongruente vizavi de vreuna din lumile posibile. Monologul alternează cu dialogul dintre personaje aparținând unor lumi concurente, paralele, ce se scurtcircuitează uneori descărcând energii, impresii, informații: „Dintr-o dată apăru din nou pieziș./ - Uite, îți dau mărgелеle mele - , am îmbunat-o, și/ spune-i bărbatului tău să nu ți le mai rupă./ - Eu nu pot vorbi cu el pentru că/ nu înțelege chestiile astea femeiești/ și îi este frică, el nici nu se mai uită la/ mine...pe el nu am cum să-l ajut, pe tine – da!/ Mai treci pe aici, poate facem un negoț,/un schimb“.

De sticlă fiind, mărgелеle mai indică și o feminitate cu potențial vulnerabil, feminitate pe cât de strălucitoare pe atât de fragilă și cu atât mai prețioasă. Unul dintre cele mai emoționante pasaje redă o secvență

erotică pe fondul interacțiunii ironice dintre mirabil și macabru: „dar era ziua lui/ și atunci în lipsă de idealuri/ și inspirație m-am dus la magazin/ și m-am rugat/ să mă ambalez frumos la pachet,/ în femeie!// Am sunat la ușă./ M-a luat în brațe/ șoptindu-mi/ că sunt cel mai frumos cadou/ pe care i l-a făcut viața./ Pe când mă topeam/ am mai apucat/ să-i urez:/ - La Mulți Ani, Moartea mea!“ În pofida tonului voluntarist, transpare o doză semnificativă de afect feminin, de gestualitate tipică a femeii ce-și asumă statutul particular, în cadrul celui de trăitor creștin, autohton, legat în special de cele două mari sărbători religioase, Crăciunul și Paștile, relevant fiind aici episodul vopsirii ouălor roșii, care cer o mică jertfă de sânge, deplin înțeleasă și acceptată. Și totuși, nu este vorba de o ființă canonică, dimpotrivă. Gândește, deci se răzvrătește. Iar în toate răzvrătirile este Dumnezeu. Dialogul cu divinitatea se desfășoară nefiresc din punctul de vedere al dogmei, în virtutea unei dignități ultragiate, încercând să opună presiunii unui datum fatal postura de teatralitate versatilă, de înscenare, de mască în ideea că lumea este o imensă scenă, unde însuși creatorul suprem poate

improviza ori chiar reziza iluziile. Protagonista spune, la un moment dat, ca din întâmplare, cu falsă drăgălășenie: „Doamne, ce m-ai supărat!“. O replică dură, ce n-ar putea fi acceptată altfel decât sub masca unui rol, pe care vrând-nevrând trebuie să-l joace. În clipele de singurătate planetară, se ridică o rugăciune în numele parcă a tuturor pământului: „Doamne, caută prin cer/ o primăvară/ și dă-ne-o nouă/ drept desăvârșire/ a pământului din noi!“ Uneori eroina își propune să se transforme în prințesă așteptându-și prințul în bucătărie, transfigurarea fiind menită să facă mai suportabil prezentul. „Dar prințul întârzie, el stă peste program/ la război/ sau la vreun turnir...“.

Scriitura este alertă și densă, uneori chiar eliptică. Fiind vorba de un poem dramatizat, (drama, în grecește însemnând acțiune), se apelează la o serie de efecte dinamice, ținând de răsturnări volumetrice, inserții de alter

ego, voiajuri, însoțite de trimiteri spre simboluri oculte, ezoterice, nelipsind nici cărțile de joc, interfață a unei lumi mozaicate funcționând prin joncțiuni subsidiare. Din văzutul sau din nevăzutul unor interstiții larvare apar entități cu care eroina interacționează, și cea mai mare spaimă a ei este de a nu deveni „paralelă“, de a nu se desprinde cumva de anvelopa umanității și a nu se mai putea întâlni cu semenii pe aceeași vibrație mental-spirituală. Întregul eșafodaj pare a se subsuma unei idei centrale – aceea de a rămâne încă aici, într-o lume, nu cea mai bună dar cunoscută, în timpul nu cel mai bun dar preferabil unuia inexistent. Spaimă de necunoscut? Nu, compasiune față de ceea ce există nu se știe până când. Stabilitatea mult-dorită în vortexul general înseamnă și un impediment pentru cel ce rămâne cu spaime sau cu speranțe, prudent, la poarta raiului de sticlă, și el o iluzie, ce s-ar putea sparge la primul ciocănit, la primul strigăt de încântare sau de groază.





Poetă, traducătoare, eseistă; profesor, ziarist, diplomat; director artistic și vicepreședinte al Fundației Academia Internațională Orient-Occident; director artistic și președinte al Juriului Festivalului Internațional „Noptile de Poezie de la Curtea de Argeș”, Carolina Ilica s-a născut la data de 19 martie 1951, în satul Vidra, comuna Vîrfurile, județul Arad, România. A absolvit Liceul Pedagogic din Arad și a Facultatea de Filozofie din București, fiind apoi profesor la Liceul Pedagogic din Arad (3 ani), redactor la ziarul „Scântea Tineretului” și „SLAST” din București, iar după 1989 publicist comentator la ziarele „Tineretul liber” și „Vocea României”, semnând reportaje, eseuri, cronici, poezie, traduceri etc., interviuri cu personalități române și străine.

În anul 1975, devine membră a Uniunii Scriitorilor din România, iar din anul 1994 diplomat în Republica Macedonia.

Împreună cu poetul Dumitru M. Ion, întemeiază în anul 1997 Fundația și Organizația

Carolina Ilica, la aniversare

Pe Carolina o privim ca Floare

Grigore Grigore

*Moto: Raza soarelui coboară până-n creștetul ei.
Ea ducea mai departe lumina până-n pământ.*

O! Zilele și nopțile se duc
într-o eternitate tutelară
și prin secunde tainic timpul zboară
iar zborul e și viață e și truc.

Facem ce facem, uneori ce știm
când libertății ne-am propus cunună
și din durerea zilelor comună
sperăm prin poezie să ieșim.

Mai pleacă-o mamă, o copilă crește,
spirala viselor se ofilește,
că mult prea rar primim cât se cuvine
și mult prea des plătim drepturi puține

Dar oricât rău și-oricâtă disperare
Pe Carolina o privim ca Floare.

Culturală Academia Internațională Orient-Occident, cu mai multe programe, între care și Festivalul Internațional „Noptile de poezie de la Curtea de Argeș” (la cele 12 ediții de până acum au participat circa 700 de autori din întreaga lume), Festivalul Tinerilor Poeti (din 2 în 2 ani) etc.

La 14 ani publică prima poezie în ziarul „Flacăra roșie” din Arad; ca liceană a obținut Premiul Tineretului la Concursul „Nicolae Labiș” de la Suceava; prima carte i-a apărut în perioada studenției, la 23 de ani, în urma câștigării Premiului I la Concursul de debut al Editurii „Eminescu” din București (1973);

A semnat 24 de cărți de poezie (din care 9 selecții tematice sau anto-

logii critice), 1 volum de eseuri (însoțite de traduceri) despre mari poeți ai lumii, 81 de volume de traduceri, singură sau în colaborare, de la texte ale Egiptului antic până la candidați Nobel precum Mateja Matevski, Adonis ori Seamus Heaney (Premiul Nobel pentru Literatură, 1995), 24 volume din lirica sa fiind publicate în 30 de limbi.

A primit, de asemenea, 30 de premii naționale și internaționale pentru poezie, traduceri, jurnalism cultural, integrare europeană;

În palmaresul său intră numeroase participări la festivaluri literare, congrese, simpozioane, târguri de carte etc., naționale și (la peste 60) internaționale, în: Iugoslavia, S.U.A., Grecia, Turcia, Bulgaria, Un-

garia, Rusia, Republica Moldova, Armenia, Georgia, Spania, Columbia, Irak, R. Macedonia, Serbia, Muntenegru, Franța, Italia, Tunisia, Croația, Ucraina, Israel etc.

Acestea sunt, în mare, reperele unei prodigioase activități artistic-cultural-socială, cu care Carolina Ilica se prezintă la acest ceas aniversar. Suntem siguri că în virtutea forței sau a neliniștii creatoare cu care a fost hărăzită, valoroasa poetă își va continua ascensiunea. Îi dorim astfel toate cele bune, dar mai ales sănătate cât cuprinde și noroc în tot ce va întreprinde de acum încolo.

La mulți ani, Carolina Ilica.

**A consemnat
Ion Iancu Vale**

Poeme din volumul „Puțin mai mult” de Carolina Ilica

Puțin mai mult (poem dublu)

a) Cele mai frumoase poeme

Cele mai frumoase poeme
Nu le-am scris (încă).
Doar le-am visat,
uitându-le în zori.

Vag și rar am putut recupera
spuma unui epitet,
cochilia unei metafore,
valul unui vers.
Imperfecte, însă,
ca orice amintire.

Alteori am visat volume întregi
Pe care tocmai făceam ultima corectură
Dând bun de tipar.
Dar le-am pierdut și pe ele, trezindu-mă,
Așa cum noi oamenii ne pricepem să pierdem
Uneori totul!

Dar, poate, au ajuns la Tine, Doamne!
În biblioteca inimii Tale...

Căci nu în zadar se tot spune:
Ce e frumos
îi place
Până și Domnului Dumnezeu!

b) Puțin mai mult

Nu știu decât să cânt aici, pe lume.
(De altceva nu-s bună de nimic?)
Și-n loc de-averi: doar nume și prenume,
Unul mai mare, celălalt mai mic.

Dar unde e iubitul? Maica, unde?
Apoi copilul? Unde-i Dumnezeu? –
De mine chiar în mine El se-ascunde,
Cum se ascunde binele în rău.

Copilul, crescător – tot mai departe,
Măicuța, mbătrânind – tot mai demult.

Iubitul cu uitarea mă împarte

Până-ntr-atât că nici nu m-am născut.
Din ce-am avut nimic n-am pus deoparte.
Decât... Decât să cânt. Puțin mai mult.

Eu și prietena mea

– Manuelei –

E toamna înaltă (ca o iubire
Ce se întoarce în pieptul tânăr)
Până ce frunza ajunge sub talpă
Trece prin noi tot cârdul de lebede
Al așteptării

De unde tristețe? Prelungi și suave
Sunt mâinile noastre încă ferite
De lanțul și de zelul căsniciei
Filele cărților fruntea băieților
Ele mângâie

De unde tristețea? Stătutele parcuri
Sau somnul din cei despărțiți o emană?
Fugim de la cursuri să plângem pe frunze
Eu și prietena mea eu și prie-
Prietena mea

Să-nvețe singur

Porfirul precum sângele? Mai bine
Să spun că sângele e ca porfirul.
Prin rămurișul tinerelor vine,
Nerăbdător de sprinten își împânzește firul.

Împurpurează fragedul obraz
Și-apoi, cu a sfielii-mpovărare
Apasă pleoapa: ochii în extaz
Învăluindu-i cu-ale lor petale.

O, nu-l opri de vrea să se mai joace,
Iar când e ostenit, dă-i bună pace.

Ca pe un prunc îl lasă-n libertate:
Să-nvețe singur jocurile toate.

Florile

Abia ai așteptat să vină vara.
Și a venit și n-ai cu ea ce face.
Vezi, florile încep să se dezbrace
De pe lumină, nici n-așteaptă seara

Ori noaptea, când e-un farmec să fii goală.
Dar cui se dau, chiar nimenea nu știe?
Vreunui mort ce are gura vie,
Sorbindu-le pe rând, cu-ncetineală.

**Preot Ion
Alexandru Mizgan**

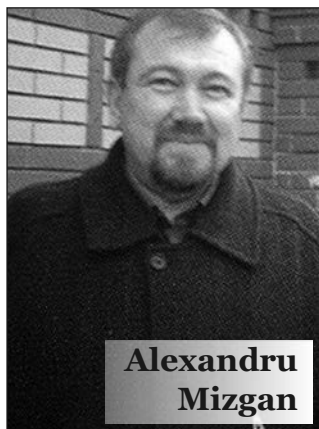
Constatăm în ultima vreme că puțini jurnaliști și oameni de cultură mai abordează subiecte care vorbesc despre destinul tragic al neamului românesc în trecut și prezent. Recent tânărul jurnalist și scriitor de pe meleagurile Năsăudului, Menuț Maximinian, a abordat un subiect delicat din istoria trecută și prezentă a românilor din Odorheiu Secuiesc, care trăiesc drama de a fi minoritari în propria țară și de a fi supuși unui intens proces de deznaționalizare. Cartea de față s-a născut în mintea și inima tânărului jurnalist bistrițean Menuț Maximinian în momentul în care se documenta pentru cartea sa *Chip de înger* (Bistrița, 2008), în care prezenta situația tristă a școlii românești pe cale de dispariție la Odorheiu Secuiesc, precum și situația așezământului Sfântul Iosif din aceeași localitate.

Prin această carte autorul aduce în discuție o problemă evitată de multe ori de către clasa politică românească: situația dramatică a comunității românilor din Harghita și Covasna, minoritară în acea zonă, supusă unui proces de deznaționalizare, chiar de „purificare etnică” în opinia autorului. Menuț Maximinian sesizează faptul că autoritățile politice românești, din oportunism politic, aflate de 20 de ani în cârdășie cu UDMR, sunt

Menuț Maximinian

Rădăcini Împrumutate

Editura Karuna, Bistrița 2009, 294 pag;



**Alexandru
Mizgan**

nepăsătoare față de drama românilor din această zonă a Transilvaniei. Jurnalistul bistrițean atrage atenția asupra pericolului agresiunii minorității naționale devenită majoritară la nivel local, asupra majorității transformată în minoritate locală. Autorul deplânge în demersul său jurnalistic-istoriografic, diferența între minoritatea maghiară din România și minoritatea românească din Harghita și Covasna. Deși în România maghiarii sunt minoritari aceștia sunt bine protejați de autoritățile românești cu tot felul de legi și proiecte speciale, maghiarii având școli în limba maghiară, facultăți, ziare, radio, televiziune etc, în vreme ce românii minoritari în această zonă nu au nici un drept. Nu întâmplător volumul se deschide cu un capitol intitulat: *Străin în propria țară*.

La început autorul prezintă Zona Odorhei, situația administrativă, configurația etnică și



**Menuț
Maximinian**

confesională, conform recensământului din 1930, precum și Municipiul Odorheiu-Secuiesc. Autorul face o incursiune în istoria acestui oraș precum și a întregii Transilvanii din vremea dacilor până în prezent. Sunt prezentate argumentele istorice care dovedesc continuitatea românilor pe aceste meleaguri, precum și asupra greutăților și vicisitudinilor istorice pe care le-au avut de înfruntat românii în istorie până în vremea noastră. Autorul accentuează lupta sau ofensiva îndreptată de autoritățile maghiare ale timpului împotriva școlii românești mai ales în vremea lui Apponyi (1907). Se atrage atenția că situația românilor s-a înrăutățit odată cu așezarea secuilor în secolul al XII-lea citând în acest sens pe istoricul P.P. Panaitescu. Sunt prezentate toate încercările prin care au trecut românii din această zonă în decursul veacurilor. Un moment dramatic din viața co-

munității românești din Odorheiu-Secuiesc a fost decembrie 1989 când comunitatea românească a fost supusă amenințărilor de tot felul. Autorul evocă faptul că se agățau în copaci pancarte la adresa românilor de genul: „Veți vedea ce veți păți la noapte”. Era o aluzie la masacrele săvârșite de trupele horystice maghiare la Ip și Trăznea. În acea vreme de decembrie 1989 s-au incendiat depozite și anumite fabrici. Preotul ortodox Nicolae Călugăru din Odorheiu-Secuiesc a fost amenințat cu moartea și i s-au spart geamurile de la casa parohială, fiind necesară intervenția soldaților pentru ca lucrurile să nu degenereze. Autorul amintește și de asasinarea șefului Securității locale, Dumitru Coman, care a fost maltratat și apoi spânzurat în centrul orașului. Autorul prezintă și drama călugărițelor greco-catolice a ordinului „Inimii Neprihănite” care administrau orfelinaatul din localitate, și care la scurt timp după 1990 au fost silite să părăsească acest așezământ de caritate pentru faptul că aparțin națiunii române. Urmele șovinismului maghiar din această parte a țării sunt cuprinse în cuvântul lui Orban Balazs (secolul XIX) care afirma că: „Ținutul Odorheiului este atât de maghiar, încât și pasărea ciripește în ungurește”.

Într-un alt capitol intitulat *Dezrădăcinarea*, Menuț Maximinian pre-

zintă aspecte istorice în ce privește națiunea maghiară și evoluția ei în timp. Este prezentată venirea și stabilirea ungurilor în Câmpia Panonică și ocuparea treptată a Transilvaniei de către aceștia, precum și creștinarea lor în ritul ortodox (bizantin). Autorul arată etapele cuceririi Transilvaniei de către unguri arătând că prezența românilor în Transilvania a fost în mod continuu constantă, iar ponderea lor numerică - în comparație cu celelalte etnii - a fost neîntrerupt recunoscută. După ce se amintește de așezarea sașilor în Transilvania (secolul XII), autorul prezintă și situația religioasă a românilor din această zonă și lupta dusă de aceștia în vederea păstrării ortodoxiei în fața prozelitismului catolic, calvin și greco-catolic. Toți aceștia urmăreau să-i rupă pe românii ortodocși din Transilvania de legăturile lor cu românii din Muntenia și Moldova. Autorul arată că toate încercările de a-i rupe pe români de Biserica Ortodoxă au fost sortite eșecului, doar unii dintre români acceptând unirea cu Biserica Romei din considerentul de a se bucura de privilegiile națiunilor recepte.

În capitolul „Icoana Biruinței”, Menuț Maximinian scoate în evidență rolul jucat de Biserică în menținerea vie a spiritului românesc, Biserica generând și coagulând în jurul ei o intensă viață comuni-

tară, în ciuda ofensivei de maghiarizare declanșată de autoritățile locale maghiare împotriva românilor în decursul timpului. Tânărul jurnalist menționează faptul că în mai multe localități cu localitate mixtă românii ortodocși au fost trecuți cu forța la confesiunile maghiare. Autoritățile maghiare locale au mers până acolo încât au dispus ca în școlile confessionale ortodoxe și greco-catolice până și religia să fie predată în limba maghiară. Autorul prezintă cronologic, începând cu secolul al XIX-lea, încercările de maghiarizare la care au fost supuși românii din această parte a Transilvaniei. Autorul reține și câteva aspecte negative din viața și istoria românilor din fostele scaune românești, de care se fac vinovați românii înșiși: folosirea prioritară a rezistenței pasive, cedările și compromisurile făcute pentru păstrarea unor privilegii, lipsa unor răspunsuri adecvate la provocările specifice fiecărei etape istorice, disensiunile dintre Biserica Ortodoxă și cea greco-catolică, deficiențe în organizarea comunitară etc.

Tânărul jurnalist Menuț Maximinian arată că viața românilor din secuime a fost marcată pe toată perioada interbelică de persoana mitropolitului Nicolae Bălan (1888-1955), originar din Blăjenii de Jos (Bistrița-Năsăud), care va face mai multe vizite pastorale în zona secuizată. Mitropolitul Nico-

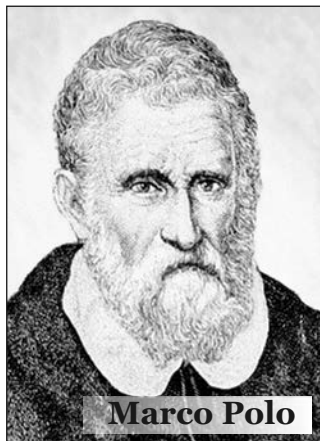
lae Bălan a făcut prima vizită în secuime în 1921, vizitând toate parohiile, încurajându-i pe preoți și credincioși prin cuvinte ziditoare. Autorul prezintă și activitatea preotului Liviu-Galaction Munteanu care în timpul prigoanei hortyste a rămas sub ocupație maghiară înfruntând alături de românii rămași urgiile hortystilor maghiari. Drama preotului Liviu-Galaction Munteanu va continua sub comunism când a fost aruncat în temniță și supus la mari privațiuni. Este prezentată apoi misiunea episcopului de astăzi din Harghita și Covasna, în persoana Preasfințitului Ioan Selejan, căruia îi revine misiunea de a-și desfășura activitatea într-o zonă în care etnicii maghiari sunt în proporție de 80%. Cu toate acestea episcopul Ioan Selejan reușește să adune la un loc pe români atât din punct de vedere religios, cultural și civic. Este pre-

zentată apoi viața religioasă a românilor din bazinul Odorhei.

Într-un alt capitol intitulat Puterea Slovei autorul prezintă istoria învățământului românesc din această zonă care merge pe același făgaș cu cel al bisericilor românești. Autorul arată că în tinda modestelor lăcașuri de cult sau în locuințele dascălilor bisericești și a preoților, au ființat cele mai vechi școli românești confessionale atestate documentar. Tradiția pedagogică și a frecventării de către români a școlilor din Odorhei este atestată încă din secolele XVII-XVIII. Biserica va veni în ajutorul școlilor secuiești din secuime. Astfel pentru salvarea sentimentului național și a limbii române, sinodul mitropolitan de la Sibiu a acordat în 1875 un ajutor de 3000 de florini școlilor din secuime.

Va urma





Marco Polo

Mircea Cotârță

Distrugerea Tabrizului ar fi însemnat un puternic regres pentru dezvoltarea economică a lumii arabe, în respectiva zonă. Renunțând la obiceiul lor de a rade de pe suprafața pământului orice oraș cucerit, mongolii au dat dovadă nu numai de înțelepciune, dar și de o modernizare a gândirii, în ceea ce privește strategia lor economic-financiară, ca să folosim un termen modern de analiză. Mai mult chiar, ilhanul Persiei, Ghazan, sedentarizat și convertit la islam, va face din Tabriz, în 1295, capitala regatului, atrăgând prin politica sa, cum se spune azi, economică, socială și culturală, crema savanților, artiștilor, arhitecților și constructorilor. Din fastul medieval al Tabrizului, în prezent, nu a mai rămas mare lucru. Zguduit de nenumărate seisme, Tabrizul contemporan este un conglomerat modern de beton și asfalt. A rămas totuși funcțional, de-a lungul timpului, ceea ce i-a uimit și pe cei trei venețieni: cel mai mare bazar din Iran, ce figu-

Minunata viață a lui Marco (VII)

rează pe lista monumentelor istorice, considerat patrimoniu al umanității, de către UNESCO. Azi, ca și pe vremea lui Marco Polo, avem intacte galerii lungi de 35 de kilometri, acoperite cu bolte și domuri, pline ochi cu mărfuri ce i-au făcut pe europeni să viseze la minunățiile celor o mie și una de nopți: mirodenii, stofe, țesături, metale și pietre prețioase, bijuterii. Acum ca și pe vremea lui Polo, ai nevoie de mai multe săptămâni pentru a cotrobăi prin fiecare colțșor al bazarului din Tabriz, pentru a lua la rând fiecare prăvălie din acest amețitor labirint al minunilor orientale, unde auzi toate limbile vechii Persi: turcă, farsi, azeră (aceasta din urmă vorbită și în Azerbaidjanul oriental). Ajuns în Tabriz, Marco Polo consemnează în cartea pe care o va dicta tovarășului său de temniță: "Este de văzut că oamenii din Tauris (Tabriz) trăiesc din negustorie și din artă, din vânzarea tuturor felurilor de stofe din mătase aurită în diferite moduri, din abundența de bijuterii și din curajul extraordinar pe care-l au". Bazarul este imens, așa cum era și în secolul al XIII-lea. Nimic nu l-a putut distruge sau micșora, ca suprafață. Este

asa de mare, încât este structurat pe cartiere. Înghesuiala cea mai mare este în cartierul țesătorilor și tapisierilor, grupați pe artera Mozaraffieh. Cei din Mozaraffieh sunt considerați elita bazarului. Sunt motivul de mândrie al bazarului, iar ei știu asta. În timp ce hamali musculoși, exact ca pe vremea lui Marco Polo, cară mai multe carpete de odată sau trag, în locul asinilor, de șaretele cu două roți, pline până la refuz cu tot felul de covoare, făcându-și drum prin mulțimea gălăgioasă, negustorii scutură de praf și întind, pe alea centrală, cele mai frumoase, cele mai scumpe covoare pe care le au, supunându-le comentariilor admirației ale celor ce trec și se opresc în dreptul lor. Unele dintre aceste covoare înseamnă ani buni de muncă. Varietatea motivelor ornamentale a covoarelor este infinită, de la cele clasice cu medalion central având multiple variații de motive florale, cele rustice, folosite la faimoasele kelimuri ale triburilor nomade, până la cele mai uimitoare, chiar derutante, precum reproduceri după Watteau sau da Vinci, cea mai frecventă pe covoare fiind Jocona sau Mona Lisa, după cum i s-a mai

spus. Desigur, ca motiv ornamental nu lipsesc nici țărăncile cu celulită abundentă, desigur prezentate în clasică, de harem, îmbrăcăminte, gineceuri sugestive sau nelipsita odaliscă languroasă ce i-a fermecat pe romanticii secolului al XIX-lea. Pe vremea lui Marco Polo frica de puterea politică și linguşirea acestuia nu se afișau în public. Acum, în orice prăvălie a bazarului din Tabriz, vezi portretele celor doi conducători ai revoluției islamice, puse cu grijă la vedere: ayatollahul Khomeyni și urmașul său spiritual, ayatollahul Khamenei.

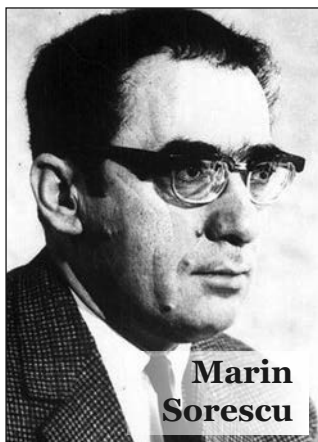
În cartea sa, Marco Polo menționează diferențele categorii etnice și sociale ale populației: negustorii "latini" reprezentați de concurenții săi genovezi, precum și mai multe comunități de creștini (georgieni, armeni, nestorienii, iacobiti). În realitate, pe vremea lui Marco Polo, la Tabriz erau cam șase biserici, în cartierul armenesc Baron Avak. Cu toate acestea, dacă nu aveai cunoștințe sau relații, puteai să-i cauți mult și bine pe armeni deoarece, dintr-o excesivă teamă de musulmani, mai ales în Tabrizul dominat de aceștia din urmă, ei preferau să trăiască foarte discret. De atunci și până în prezent, lucrurile nu s-au schimbat prea mult. Este cazul bisericii Sfânta Maria. Dacă nu ești

**Continuare în
pagina 23**

Nicolae Bălașa

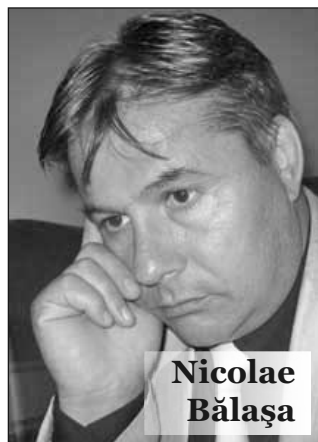
În urmă cu ceva timp, publicam articolul „Obiectiv – subiectiv, relație duală în cadrul înțelegerii, sau formă speculativă de amestec omenirea?!”, o mai veche frământare ce nu mi-a dat și încă nu-mi dă pace. Nu mă lasă să vegetez sau, altfel spus, să trec și eu cu capul între umeri prin lume și, evident, să-mi meargă, asemenea celor care o fac, bine. Motivul? În primul rând, obsesia conform căreia ceva (idei false - premisele irelevante, superstiții, prejudecați, speculații, teorii, tot felul de „învățături” de la „deștepții” prezentului, sau de la cei de când lumea, sfătuitori de profesie, la care musai trebuie adăugați specialiștii în manipulare), mi-au întunecat mai întâi mintea, înțelegerea și, evident, capacitatea de a povesti și a mă lăsa povestit, pentru că acolo, în poveste, stăruie să încolțească sămburele de adevăr. În al doilea rând, motivul are caracter contextual, chiar dacă își trage seva din stereotipia cu care văd descris (re-descriș), un fenomen despre cum „se întâmplă” (dacă se întâmplă?!) ceva. Trebuie să vă reamintesc că: „Lumea este tot ce se întâmplă. Lumea este totalitatea faptelor, nu a lucrurilor”- Tractatus Logico-Philosophicus, Ludwig Josef Johann Wittgenstein). Cu alte cuvinte, lumea este tot ce facem, astfel încât materializa-

Marin Sorescu și gândirea Samkhya

Marin
Sorescu

rea sa, a facerii, să rămână semn, imanență pe pânzele vremurilor. Asta, dacă vrem să fim!

Citesc și, sincer, mai că îmi dau lacrimile când văd că în exprimarea multora, a noastră, în general (ca să fiu delicat!), încă mai stăruie limba de lemn specifică ședințelor de partid de dinainte de '89. Blestemați dacă am fi fost și tot am fi sărit din tipare vremurilor de atunci, după atâta amar de ani! Dar fără carte nu se poate! Am și spus-o, am și scris pe tema asta, însă nimeni nu aude, nimeni nu vede. Norocul nostru, (zicem și ne mai și credem deștepții lumii!), cu Internetul! Tastez ceva și „informația” îmi este pusă pe tavă. Apoi, doar două funcții ale calculatorului „copy” și „paste”, la prima vedere, m-au și făcut genial”. Machea?! Fals! Cum nu se poate mai fals, dar se poartă! Nu neg utilitatea acestor mari invenții contemporane (calculatorul, Internetul, Sistemele

Nicolae
Bălașa

ultrarapide de comunicare etc.), însă fără erudiție, fără autoreflexie, fără filologie, fără a întoarce cuvântul, în lumea cuvintelor, pe toate părțile, tot la un fel de a bate câmpii rămânem! Adevărul e că, în lumea lui neica nimeni, lume productivă și consumabilă de nimicuri, nimicuri suntem. Ce semeni aia răsare, zice un proverb românesc, iar de aici spusa cu: „nimic nu pui, nimic răsare”, ni se potrivește mânășă, chiar dacă, paradoxal, povestea cu nimicul are structură și poate fi formulată filosofic, însă pentru o chestiune dintr-asta îți trebuie minte, nu glumă!

Cum nu mi-am propus o lecție de morală și pentru că mi-am amintit și cuvintele Eccleziastului „visurile vin din multe griji, iar glasul celui nebun din mulțimea de vorbe” (Biblia, București, 2002, Eccleziastul, cap. 5, versetul 2,) mă întorc la oile mele și mă întreb, repet, contex-

tual, cu ocazia omagierii scriitorului Marin Sorescu, 75 de ani de la naștere, e bine, e normal, pentru noi, ca oameni, ca popor, să apară scris sau rostit, pe ici, pe colo: „...marele scriitor s-a născut la ... a scris, a publicat în... bla, bla...” Adică, mai pe înțelesul tuturor, să apară scris sau rostit ce se găsește publicat în cele două, trei pagini de internet? Dacă îi facem lui, scriitorului, un deserviciu, tot proverbul românului ne limpezește la cap: „dacă tăceai, filosof rămâneai!” Pe aia cu datul în petec, nu are rost să v-o mai reamintesc! „Adevărul e” – o să sară unii – „că nici nu ști cum să o mai dai! Dacă nu zici nimic, de ce nu zici?! Dacă zici, de ce zici?” Din nou, fals! Și iar vin și mă întreb: e normal ca un astfel de moment să se reducă la publicarea unui singure cărți „Marin Sorescu în documente și scrisori inedite”, George Sorescu, Ed. Autograf, mjm, și la câteva manifestări culturale, unele chiar mediocre?

În urmă cu câțiva ani, trei, patru, dacă nu mă înșel, în cadrul evenimentului de omagiere a poetului, organizat de către Primăria și Consiliul Local al Municipiului Craiova, cu ocazia „Zilelor Marin Sorescu”, Academicianul Eugen Simion își propunea reflexiv: „trebuie să stabilim și lui Sorescu un loc în literatură, românească și nu numai.” Nu cred că v-a trecut prin cap ideea conform căreia

distinsul Academician iar cunoaște și nu prea opera lui Marin Sorescu și, de aici, ezitarea. Nu! Spusa lui Eugen Simion avea atunci, cel puțin alte două conotații, altele decât cele interpretabile simplist sau la prima vedere. Prima: îl vedea pe Sorescu, ca gen literar, oriunde în literatura română (chiar și universală), și a doua: îndemna oamenii de cultură, criticii și istoricii literari, la studiu, la re-interpretarea operei lui Marin Sorescu, spre re-așezarea sa în Marele Panteon Cultural. Re-așezarea lui Sorescu și a altora asemenea lui înseamnă așezarea noastră, ca popor, în lume.

De atunci și până acum, mai nimic. Pe de altă parte, chiar dacă există din cei care încearcă să mai spună ceva, nu sunt luați în seamă. La noi, la români, monopolul încărcat megalomanic, transcris la nivelul expresiei: „eu știu, eu sunt” funcționează ca la carte. Și ca să nu mai bat câmpii, doar ați văzut, biblic nu e bine, am să reiau câteva pagini din „Acvariul cu fâțe”, Ed. NEWEST, Târgu Jiu, 2010, 309 p. :

„...Toți spun că e demențial jucată de Ilie Gheorghe! Hai, vino! Te rog eu, vino! Singură, nu se cade să mă duc! Și vreau să o văd! Hai, vii? Te așteaptă și te sărută dulce, dulce, puiul tău mic!” – erau ultimele cuvinte dintr-o scrisoare scrisă, probabil, într-o pauză dintre ore. (...)”

„– Ți-a plăcut? Cum

ți s-a părut? – m-a întrebat Elena la sfârșitul spectacolului.

– Totul, un fel de încrâncenare a omului cu lumea și cu el însuși! Pentru cunoaștere și nimic mai mult! Iar, de aici, drama!

– Am citit și eu câteva comentarii din diverse reviste. Unele sunt selectate și aici, în caietul program... Majoritatea încep cu: Piesa Iona de Marin Sorescu, piesă de inspirație biblică... La fel ca în manualul de liceu!

– Aiurea! Piesa este o capodoperă. Ca să o înțelegi, îți trebuie mai mult decât un gram de minte! Iona, ce-i drept, este personajul biblic, înghițit de un chit, adică de o balenă. Dar, după aceea... ca să iasă la lumină, din hăul în care a căzut, parcurge un drum, ori tocmai el, drumul, este un fel de mers în genunchi, de acolo, spre Dumnezeu. Strigătul lui spre lume și spre el e semnul fiecărui pas. Din păcate, pe poteca asta, de ape, din care a țâșnit, cândva, viața, te mai poți odihni doar pe o bancă pusă în mijlocul oceanului... Dacă ai construit-o la timp! Cunoaștere și sacrificiu!

– Dar finalul? – m-a întrebat ea vizibil marcată.

– Finalul?! Așa cum e și scrisă și jucată, nu are nimic în comun cu ideile creștine! Dacă asta vrei să întrebi!

– Dar cu spusa lui Schopenhauer? Știi din Lumea ca voință și reprezentare? Plătim cu moartea pentru tot ceea

ce primim... Iar omul, în general, primește. Toată viața primește cunoaștere!

– ...Dacă are urechile pâlnie și e deschis la cap, altfel tot înfundat rămâne! – am glumit eu. Mă pui în încurcătură! Cu toate astea, nu! Nu cred! Iona nu moare ca să plătească nici măcar un gram din cunoașterea ce i-a fost dată! Personajul lui Sorescu vrea lumina absolută și recurge la sacrificiul suprem. Suprimarea! Or, fapta aceasta, în creștinism, e căderea în păcat! Finalul piesei îl găsesc, mai degrabă, în cultura Samkhya, din gândirea indiană. Cam cu șapte sute de ani înainte de Hristos!

– Mda! Nu știam! Omul cât trăiește învață! La fel și eu!” (Acvariul cu fâțe, Nicolae Bălașa,, 2010, pp 292-294.

Că am sau nu dreptate, rămâne de văzut! Deocamdată nimeni nu

m-a luat în seamă. Nici cei care se bat cu pumnul în piept și nici cei care fac paradă cu Sorescu. Păcat! Pentru adevăr și binele nostru, al tuturor, uneori încurcați în ițele nevăzute, trebuie să spun că Marin Sorescu, a cunoscut-o, aici, în România, pe indianca, Amita Bhose, fostă doctorandă a Doamnei Joe Dumitrescu Bușulenga. Presupun că discuțiile cu Domnia Sa, cu Amita Bhose, depre școala Samkhya, școală ce admite, chiar conceptualizează sinuciderea ca formă supremă de cunoaștere, l-au îndemnat pe Sorescu la scrierea celui final din Iona. Dacă am dreptate, toate analizele, toate comentariile, conform cărora, piesa de teatru Iona, a lui Marin Sorescu este de inspirație biblică (personajul Iona fiind personaj biblic), devin nule. E, ce aveți de zis? Punem de un pariu?

Spectator

Grigore Grigore

Spectator la propria ta viață
Mergi pe stradă pe sub umbra ta
N-ai nici soare, lună și nici stea
Care să te tragă mai în față.

Nu știi vremea bună e, sau rea
Dacă-i seară sau e dimineață
Visul tău cu gratii se învață
Iar urechile cu hăis și cea.

Inima ca bocitoarea plânge din instinct -
Că doar instinctu-i treaz
Ca să treci necaz peste necaz
Și tot focul să-l îngheți în sânge.

Și să faci de toate cele haz
Îmbrăcat în straiul tău de înger.

sonet

Nicolae Băciut

Deși a debutat cu poezie în 1985 („Peisaj launtric“), Melania Cuc s-a manifestat în ultimii ani ca prozatoare, chiar dacă prozelor sale nu le lipsește metafora, lirismul. În 1991, a mai fost o zvâcnire poetică („Dincolo de jertfa și iubire“), ca apoi poeta să se restrângă la teritoriile lirice ale copilăriei, publicând trei volume de versuri pentru copii: „Vine Moș Crăciun“ (1999), „Versuri scrise pe zăpadă“ (2003) și „Căsuța cu povești“ (2005). Restul au fost cărți de proză și ese, apărute într-un asalt editorial de invidiat, o recuperare a unui timp care nu i-a îngăduit să-i dedice creației literare atât cât și-ar fi dorit. După aproape două decenii de scris proză, Melania Cuc ia cu asalt din nou poezia, în registru (auto)biografic, „Autoportret“, volum care vine să răz-bune atâtea ani de „discriminare“ a acestui gen.

Ca și proza, poezia Melaniei Cuc se respectă,

Melania Cuc într-un „Autoportret liric“



își are exigentele sale, autoarea neîngăduindu-și să facă un simplu exercițiu editorial. Nici să recupereze texte scrise sporadic, „în secret“. Dimpotrivă, cartea pare scrisă dintr-o suflare, într-un singur registru stilistic și o concentrare a temelor. De altfel, unitatea structurală i-o dă și regia punerii în pagină, poemele neavând titluri, primului vers atribundu-se și încărcătura textuală nominală, deși el intră în fluxul rostirii. Autoarea își conservă feminitatea și modernita-



tea, limbajul poetic, în confesiunile lirice ale Melaniei Cuc, străin de inerției și mode, părând mai degrabă al unei scriituri din ultimele valuri poetice. Fără agresivitatea și vulgaritatea multor astfel de autori, ci cu eleganța și siguranța valorilor consacrate.

Confesiunea dulce-amară, în acumulari de bulgăre de zăpadă în rostogolire, conturează „Autoportretul“ pe care și l-a impus, fără menajamente, fără restricții, fără farduri inutile. E și Cain, și Abel, deopotrivă, este

și tandră, și aspră până la vehemență, fermitate, „Stăpân și sluga/Al unui singur poem“. Un amestec de patetism reținut și euforie străbat întreaga retorică a autobiograficului, emoția e ținută sub control, erosul e cunoaștere și încordare, iar credința încă nu și-a stabilit sensul: „În zdrente de purpură/Biserica mea /Umbla desculță/și fără cămașă“. Melancoliile nu s-au eliberat de vină, nostalgiile sunt încă vulnerabile, inadaptația e refuzată. Realul e dezvoltat în imagini încărcate de gravitate, când cu încruntare moralistă, când cu detașată înțelegere: „Trag viața în piept /Ca pe o țigară,/Voluptoasă, vicioasă/și mai ales/Furioasă“. Dar mereu cu incontestabilă artă.

Melania Cuc reușește să convingă și în acest Autoportret că, dincolo de conjuncturi, de culise literare, vocea ei are distincție și instanțele critice nu vor avea altceva de făcut decât să recunoască o operă și un destin literar.

Dreptul la replică

Nu va apărea în ziare.
Poporul meu dansează vals
În jurul ghețarului care
Salivează peste Titanic.
Iubiri neconsumate
Sunt nimicite
În burta rechinilor.
Pe sub norii cârpiți la ochi
Se spulberă sufletele copiilor
În veste de salvare.
Cuvintele cu care
Ar fi trebuit să mă apăr
În numele Tău,
Lipsesc de la numărătoare.

Se înserează sistematic în mahala

Un exercițiu banal
Reflex al mâinilor ce toarnă absint
Pe rochia mea vișinie.
Foișorul fanfarei s-a umplut cu umbre stupide.
Altă jertfă de om
va avea loc pe scena cu
Alămurile scoase la licitație!
În melanjul confuz și fierbinte
Tu continui să-mi transcri
în jurnal
Gândurile și copilăria-mi liberă

Ca o gâscă sălbatică-n zbor.
Peste tropicele pântecului
În care
Pruncul poartă numele tău,
Cearcăne de cerenală lila
Se lăbărțează până la coate.
Amprenta materiei moarte
mi se ia
De pe palmele unse cu miere.
Cânt.
Se înserează sistematic
în mahala,
În peisajul cu miros
de crivăț vânat la ochi
Precum corbii din vopsea
Lui Vicent van Gogh.

Gânduri și reflecții de final (6)



MOTTO :

„Trecut și viitor sunt în sufletul său ca pădurea într-un sâmbure de ghindă și infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un bob de rouă” - Mihai Eminescu

**Alexandru
Manafu Târgoviște**

Condițiile noastre de viață sunt o oglindă a atitudinii noastre față de existență.

Ideea este cauza primară a tuturor existențelor și originea primară a tuturor realităților. Tot ce se găsește în viața noastră a fost produs acolo prin gândirea noastră, prin dorințele, precum și prin temerile noastre, după legea rezonanței, întrucât, pe de altă parte, analogia produce analogie.

Viața noastră este interconectată cu întregul proces complex al ființării planetei și al dezvoltării ființei umane.

Fiecare idee produce în câmpul spiritual cosmic (cronica Akasha) o formă care, cu cât e susținută mai puternic, cu atât se manifestă mai re-

pede în realitate. Aceasta este lege.

Iar această formă de cugetare se menține în câmpul spiritual cosmic până când, în viața noastră, apare o situație favorabilă, în care ea se poate manifesta.

O viață lipsită de țeluri, de idealuri, este searbădă. Suntem ca o furnică, dar o furnică gânditoare, ce trebuie să-și facă datoria față de sine și față de semenii săi, care, până la sfârșit, să aibă sentimentul datoriei împlinite, la finalul drumului prin viață.

Aceasta este una din moștenirile care vin din vechime, este una din lecțiile învățate de la acești distinși Români, Cavaleriști, este una din moștenirile de preț pe care trebuie să o lăsăm celor care vor veni după noi.

Noi, cu forța gândurilor noastre putem să realizăm tot ce ne dorim, chiar dacă în acest moment apare încă învăluit în ceață, improbabil. Condițiile noastre de viață sunt o oglindă a atitudinii noastre față de viață.

Tocmai această atitudine de a merge, de a nu te opri, de a nu renunța, ne dă putere și, mai mult, ne duce la Dumnezeu nostru interior, la divinitatea din noi.

Când crezi că nu mai merge, de undeva se apropie o lumină.

Atingerea scopului vieții noastre, al existen-

ței noastre, se poate realiza și prin definirea clară a ceea ce ne dorim în această viață, care este țelul nostru, ce poate fi realizabil. Dacă nu avem un scop precis, clar definit, atunci nici nu poate rezulta ceva clar sau claritatea o obținem abia prin situații care presupun suferință. Nu trebuie să rămânem subjugati sentimentului de neîmplinire.

„Viața are ascunzișuri tainice, peste care, de multe ori ești silit a arunca o haină de sărbătoare, țesută din aur sau pietre scumpe” - spunea frumos maestrul Sadoveanu, cel despre care copiii de astăzi de-abia dacă mai pomenesc.

Dar viața nu poate și nu trebuie concepută numai prin prisma interesului personal. În tot ceea ce gândim, toate ideile noastre trebuie să fie dominate de INTERESUL NAȚIONAL, de apartenența la un NEAM și o ȚARĂ. NEAMUL și ȚARA vin din antologia preistoriei, necunoscută încă, dar sunt moștenirea noastră cea mai de preț în această viață. După Dumnezeu, după Spiritul Divin, nimic nu poate fi mai important pentru noi ca Români.

În zilele noastre este vorba numai despre ani luați separat. Dacă vom proiecta existența în secole și milenii, dacă vom gândi că împreună cu

noi sunt spiritele moșilor și strămoșilor, care ne veghează din înalturi, dacă vom căuta ca ideea înălțătoare a binelui NEAMULUI și ȚĂRII să fie lăsată moștenire celor care vor veni după noi, fără îndoială că ne vom face datoria față de această maică bună și sfântă care este ROMÂNIA.

Experiențele de viață se trăiesc numai prin acțiune. Nu trebuie să acceptăm niciodată rolul de marionete docile, rezervat de „puternicii” acestor vremuri, trebuie atins gradul de maturitate care să ne permită opțiunea între a sluji pe altcineva sau a deveni creator, pentru tine însuși, pentru NEAM și ȚARĂ.

Memorabil pentru această poziție, rămâne mesajul unui colonel dâmbovițean, Dumitru Sava din Lungulețu:

„Eu nu mă tem! Nu pentru că sunt mai curajos ori mai bine apărât decât alții. Ori că, militar fiind, jocul cu moartea este meseria mea. Pur și simplu, eu nu mă tem pentru viața mea. Pentru că viața mea începe cu viața de apoi. Și, în fond, tot viață este și urma mea. Am fost botezat nu doar în lacrimile sfinților lui Cioran, ci și în dureră Neamului meu, de țărani oropsiți.

Va urma



Gheorghe Palel

AGAMEMNON: De bună seamă, nu pentru iubire, aveam în Argos dragoste prea multă. Dar tot ți-o voi răpi pe Briseisa, ca să vorbești și tu despre iubire și să te-ntreb când mi-o veni mai bine pentru iubire ai venit la Troia?

(Lumina piere treptat, totul se scufundă în întuneric. Din ce în ce mai distinct.)

CORUL VORBIT al CORĂBIERILOR DTNAHAIA: După necazuri multe întâmplare după necazuri, Și după lupte crâncene și multe Și după lupte, Se ridicară grecii în victorie se ridicară, Dez-mîniații zei au stat să asculte dez-mîniații, Pe muritorii mai viteji ca dînșii pe muritorii, Victoria i-a grecilor și astăzi victoria, Victorious, e astăzi Agamemnon victorios, Și pe Casandra lui Priam o luă cu dînsul și pe Casandra S-o ducă în Argos, lîngă el să o țină să o ducă în Argos. *(Lumina crește treptat)*

Scena II

Menelau, Agamemnon

MENELAU: Cu atîtea sacrificii, cîtă vreme trecu de parcă nu ne-a luat în seamă, ce bine-i c-am luat-o pe Elena și fericit mă pot întoarce în Sparta după atîția ani de pribegie, de lupte grele și de neajunsuri.

AGAMEMNON: Cumplite lupte. Nu credeam că zeii vor mai dicta sfîrșitul lor vreodată, dar pîn-la urmă tot cu viclesugul am izbutit să cucerim cetatea: Calul troian! Ce strașnică idee avură

Agamemnon (11)

aherii! Și-n ce taină l-au construit. Imens era. O păcăleală bună. De nu era acest mijloc aparte de a-i deschide porțile cetății asediul nu se isprăvea nici astăzi!

MENELAU: Bineînțeles. Eu unul am mîndria de a simți din plin victoria asta Abia aștept să mă întorc în Sparta, sunt fericit că au luat-o pe Elena, care acum e-n cortul meu și doarme, când o privesc îmi pare o minune pe care simt mereu mai mult că o merit! Cit ne-am bătut! Cit timp și cîte jertfe, ce flăcări și ce strașnic fu asediul. Abia aștept să mă întorc în Sparta unde m-așteaptă întreg Peloponezul și bărci sărbătorești pe Eurotas duc sclavii ce-mi cînta-vor mie imnuri! În rîul Eurotas cu Elena vom face baia de purificare și ode-mi va cînta întreg orașul și-n cinstea zeilor dansa-vor dansuri sacre.

AGAMEMNON: În fapt și Dyonisos a fost darnic. Ne-a dat prilej în plus de veselie pentru noi toți ce-am cîștigat victoria. Ciorchinii am aflat că-s mari în viță și boabele sunt doldora de soare. Doar către mine urcă o tristețe din anii care au trecut și care îmi micșorează mie bucuria. Prea mare a fost prețul! Ifigenia! Pentru dinsa degeaba se vor veseli silenii cu burți enorme și chelii lucioase, bacantele degeaba mai dansa-vor, degeaba s-or masca în țapi satirii pentru exuberante dansuri care ne-or bucura pe toți după victorie. Din suflet am să-i strig lui Dyonisos Mărire ție! Mulțumesc! Ehove!

MENELAU: De bine-ți merge vorba! Toți elenii se bucură de rod și vinul curge, plăcerea mea ar fi să mergi cu mine în Sparta să te bucuri la serbări, apoi să te întorci tihnit în Argos și fără grabă, pentru că palatul are să-ți amintească de Ifigenia pe care a luat-o Artemis în Taurida și-ntunecarea nu-ți stă bine ție!

AGAMEMNON: N-am să mă

întunec dacă merg în Argos că și acolo veselia-i mare. Toți grecii mă așteaptă-n sărbătoare. Va trebui chiar s-o grăbesc spre Argos Electra mă așteaptă și Oreste și dor îmi este chiar de Clitemnestra această mamă care pentru victorie și-a dat suprema jertfă: Fiica ei. Deși am luat-o roabă pe Casandra simt că o mai iubesc pe Clitemnestra cum o iubești și tu pe sora ei Elena care te-ndârji în lupte.

MENELAU: Când Tindar tatăl Clitemnestrei și al Elenei a fost rege în Sparta, nespuse de mult l-au adorat spartanii. Iar fiicele lui, cele mai frumoase din toată Sparta au fost.

AGAMEMNON: Frumoase sunt femeile din Sparta!

MENELAU: Atîta numai, că sunt foarte aspre și mai cu seamă, sunt răzbunătoare. Elena mi se pare că e altfel dar Clitemnestra'ntocmai mi se pare ca asprele fiice aie Spartei.

AGAMEMNON: Dar pe fiica lui Priam n-o lauzi, crezi că degeaba am luat-o sclavă?

MENELAU: De neam ales dușmanca și frumoasă! Voaluri subțiri i-mbracă forme fine, adu-o-ncoace, s-o vedem mai bine.

(Agamemnon îl cheamă pe Aris din fața cortului. Aris se înclină și așteaptă porunca)

AGAMEMNON: Adu-mi-o pe Casandra, dor îmi este pe sub privirea-mi să își treacă trupul trufașa fiică a celui care Troia a apărât-o împotriva noastră!

ARIS: îndată o voi aduce prea slăvite. Casandra pare bolnavă. Tînjește, privirea ei caută depărțări, urechea ei ascultă-ntruna marea și nici o șoaptă n-o auzi spunînd și nici un zîmbet nu-i ghicești pe față din zori și pînă-n noapte o tristețe neînțeleasă pentru mine o învăluie...

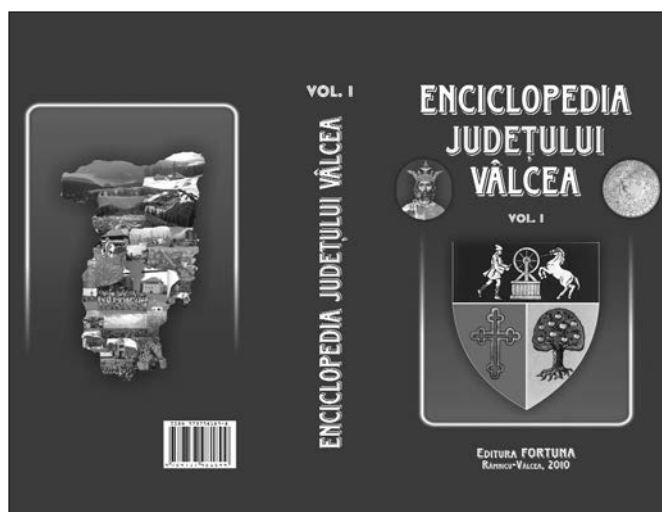
Va urma

O lucrare de referință

Enciclopedia județului Vâlcea

Ion Monafu

Una dintre edițiile recente ale prestigiosului Salon literar „Colocviile de marți” (de la Centrul cultural al Sectorului 2 al Capitalei, str. Calderon 39), al cărui inițiator și amfitrion este distinsul cărturar George Anca, a găzduit o manifestare evocatoare dedicată culturii vâlcene. Evenimentul a reunit, într-un simpozion ad hoc, invitați de marcă, vâlceni și bucureșteni, ale căror intervenții au învecinat inedit istoria și poezia, antropologia și urbanismul, realitatea și mitul. Amintim câteva titluri pentru a evidenția varietatea abordărilor: Ilie Gorjan - Actul de naștere al Țării Românești s-a semnat la Posada Vâlcii, George Anca - Gib Mihăescu, D.H. Lawrence, Donna Alba, Ion Soare - Dodism și paradoxism, Ioan St. Lazăr - Vâlcea al fresco, Gheorghe Deaconu - Folclor vâlcean la Academia Română, George Mirea - Junimism vâlcean, Petru Pistol - Un mare clasicist român, vâlceanul N. I. Barbu, Petre Tănăsioaica - Editura Petras și promovarea culturii românești și universale, Ion Oltețeanu - Vâlceni în Panteonul muzicii românești, Costea Marinoiu - Vâlcea - zonă iradiantă a luminii cărții, Ion Crăciunescu - Maximele



unui arbitru, Ion Catrioiu - Colecții ale editurii Fortuna, Ion Lazu - Inscripții pe trovanți.

În context, a avut loc lansarea lucrării Enciclopedia Județului Vâlcea, Vol. I - Presentare generală (Râmnicu Vâlcea, Editura Fortuna, 2010), op impresionant, de 1056 pagini, cu o bogată secțiune de ilustrații color, care l-a avut drept coordonator și îngrijitor de ediție pe Ion Soare (soare.ion1@gmail.com), un adevărat „enciclopedist” al locului, profesor, filolog slavist remarcabil, arhivist, scriitor, întemeietor de reviste, editor și animator cultural, iar ca autori (în ordine alfabetică) pe N. Daneș, Gh. Dumitrașcu, D. Dumitrescu, Fl. Epure, Em. Frâncu, I. St. Lazăr, Arhim. Veniamin Micle, Sorin Oane, Marian Pătrașcu, P. Petria, Gh. Ploaie, Al. Popescu-Mihăești, Silviu Purece, I. Soare, acad. Răzvan Teodorescu.

Această lucrare de mare anvergură, a fost înțelept gândită în trei volume: o prezentare generală (volumul I), căruia îi va urma volumul II - Localitățile urbane și volumul III - Așezările rurale. Proiectată ca o adevărată enciclopedie, cu toate greutățile, implicațiile și riscurile unei asemenea întreprinderi ambițioase și rare, autorii reușesc în acest prim volum, să ofere o imagine amplă, aproape completă, a acestui binecuvântat ținut: cadrul natural, istoria, demografia, împărțirile administrative de-a lungul timpului, economia, învățământul, cultura, viața religioasă, ocrotirea sănătății, turismul, sportul, personalitățile vâlcene din trecut și de azi. În plus, spre deosebire de alte studii monografice anterioare dedicate Vâlcii, s-a acordat atenția cuvenită și altor aspecte importante, precum activitatea

partidelor politice locale de-a lungul timpului, trăsăturile psihologice și de personalitate ale vâlcenilor, particularitățile lingvistice, în principal lexicale, ale graiului locuitorilor, antroponimele și toponimele din această veche vatră românească de cultură, spiritul Vâlcii în cultura națională etc.

Răsfoind monumentală enciclopedie, ne încredințăm că vâlcenii, așa cum se amintea în invitația la lansare, și-au construit discret și mănăstiresc, dar tenace, un destin colinar, hurezeancozian, sub pavăza unor măriți voievozi, dar și a lui Antim Ivireanul, Anton Pann, Gib Mihăescu și a multor altora, trecuți și prezenți, cu care localnicii, și nu numai ei, se mândresc, desigur, cu îndreptățire. Precizăm că această lucrare deosebită a fost realizată de membrii Forumului Cultural al Râmnicului și apărută sub egida și cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Vâlcea. Parafrazându-l pe Dimitrie Gusti, dacă fiecare județ ar avea câte o enciclopedie asemănătoare celei vâlcene, istoria națională ar fi mai îmbogățită, mai riguroasă, mai cuprinzătoare, mai probatoare și mai mărturisitoare.

Poeme de Vavila Popovici

Raleigh, North Carolina

Poarta sărutului

Poarta sărutului,
fascinantă geometrie!
Sărut brâncușian – poartă a dragostei,
forță a dragostei!
Jumătăți de cerc – simbol,
sărut filigranat, la infinit repetat;
de ploii purificat,
de soare, de lună,
de stele binecuvântat;
de îndrăgostiții pământului privit,
imitat.
Sărutul brâncușian –
forță a dragostei;
sărut puternic, rotund,
simetric, înțelept!
Poartă a sărutului!

Sărutul, poartă a dragostei!
Fascinant simbol,
fascinantă geometrie!

Masa apostolilor neamului

În parcul împresurat
de o adâncă tăcere,
în jurul mese rotunde
ca pământul, ca cerul, ca nimbul,
într-o perfectă simetrie,
cumințenie,
stau cele douăsprezece clepsidre,
măsurând la infinit timpul...
Metafizica lui Brâncuși -
geometria pietrei !
La ce s-a gândit artistul ?
la fiii lui Iacob,
la semnele zodiacului,
la cei doisprezece Apostoli ?
Ne-a rămas puternica piatră,
în mijlocul ei coborând prin eter
lumina din Înaltul cer.
Durerea neamului



oprimat și nefericit,
acolo o putem striga,
ca-n fața unui templu,
ne putem ruga...
La masa cu cei
doisprezece Apostoli
Iisus ne poate judeca.
Ce altceva ne poate hrăni viața,
decât cunoașterea și speranța?



Debut Mihaela Mircea

Nemuritoare mâini, o, mâini nemuritoare,
Voi meșteșugarii acestui timp umbrit,
Rămâneți ne-ntrcute și fiți povestitoare
Și hrană, împăcare..., neuitare,
Iertare scrieți... dacă am greșit!

Martie

Mi-am pus cu grijă capul-n firul ierbii
Și-am stat acolo mult în nemișcare,
Să văd cum vin să se adape cerbii
Și cum pământul îl frământă în picioare.

Nemuritoare mâini

Pe buze într-o viață vor sta multe cuvinte,
Poate că altfel nici nu s-ar putea,
Dar pe o filă albă cu cerneală
Va scrie tremurândă mâna mea.

Va scrie despre gândul ce stă pândind ascuns,
Ca un haiduc în codrii seculari,
Să prindă o idee, o faptă sau un vis,
Ca tu când vei citi, să simți și să tresari.

Va scrie despre dragoste și ură,
Despre lumină, adevăr și Rai
Și drumuri încălcate, necunoscute încă,
Chiar despre tine..., poate nu știai !

Copacii prind pe ramuri: mlădițe, mugurași,
Privirea liniștită străbate , se desfată
Ai vrea să stai acolo și lumea să o lași,
Să nu mai i te-alături niciodată !

Printre înalții brazi, lumina se revarsă
O! câte lucruri le lăsăm piedute,
Câți mor cu inima de doruri arsă,
Câte iubiri, de mine doar știute,

Dar câtă fericire putem oare afla
Dintr-o primăvară și-un Martie-ndrăzneț?
Nu putem lua, cât el ne poate da,
Căci nu suntem decât grăbitul, trist... drumeț.

Elena Buică

8 Martie - Sărbătoarea darului vieții

Frumoasa lună martie

poemul naturii

A sosit luna martie și zapada care încă acoperă pământul luat în stăpânire ca în plină iarnă canadiană, nu poate acoperi și starea de spirit izvorâtă din tainele firii, acolo unde se pregătește o noua viață a lumii vegetale.

Orice înfățișare ar avea luna martie, cu zapadă sau fără, ea rămâne una dintre cele mai frumoase luni ale anului, în primul rând ca o lună a promisiunilor de mari frumuseți ale lumii înconjurătoare și ale trăirilor noastre. Martie ne zâmbește chiar din prima zi cu mărtisorul în care se împletesc prin simbolul șnurului, albul purității, cu roșul, simbolul dragostei până la jertfă. Bătrânii noștri au mai numit această lună și Mărtisor. Urmează apoi zilele Babei prin care încercăm să întrezărim cum ni se vor împlini dorințele în acest an. Dar, cea mai frumoasă zi a acestei luni, rămâne 8 Martie. E ziua în care tumultul florilor se asociază cu chipul femeii, al frumuseții și misterului feminin, al nesecatului sentiment matern, închinat buniciilor sau surorilor care ne-au înflorit viața și care trezesc în noi gânduri și sentimente ce ne înalță într-o altă ordine, cea a curățeniei și frumuseții sufletești.

Imaginea femeii se contopește adesea cu cea a iubirii. Fiecare din noi avem nevoie de atingerea blândă și bună, plină

de căldură a femeii înzestrată de Dumnezeu cu căldura iubirii. Ea este împlinirea în viață prin iubire și dăruire. Fiecare femeie poartă în ea visul de dragoste care nu se stinge niciodată. Dăruind, femeia este și ea însetată de gesturi de tandrețe și de mângâieri izvorâte din dragoste care sunt esența vieții de familie și fără de care viața nu ar mai avea nici un farmec.

Ca și celelalte surori cu care întruchipează primăvara, aprilie și mai, martie este o lună închinată iubirii și al altor multe frumuseți.

În martie, lumina soarelui mai limpede, mai blândă, mai caldă nu se poate să nu ne poarte prin lumea de frumuseți a copilăriei ce-o purtăm cu noi. Ne îmbrânțește în zona de viață când ne sfârâiau călcăiele alergând după gândăcei să-i prindem și să-i facem avioane, când descântam gărgărițele cu dar de a prevesti viitorul fetelor, când ne jucam cu mieluşei și ascultam fascinați cucul din vârful nukului, numărând anii pe care îi avem de trăit. Lumina asta caldă ne trimite cu gândul la casa părintească sau cea a buniciilor peste care se împrăstia generoasă în oricare răsărit de soare în cântatul de ziuă al cocoșilor. Se strecoară ca

prin vis gânduri și înfiorări, fără să știm cum, la imaginile din trecut, spre urzicile și ștevia abia răsarite pe lângă gardul din fundul grădinii, parcă simțim iarăși mierea văzduhului răspândită de horbota florilor, mirosul de curățenie al varului cu care se spoiau casele, gardurile, pomii, podețele, parcă vedem curtea plină de mișcare, de zumzet de albine, de cotcodăcitul păsărilor,

Fiorii renașterii naturii ne amintesc și de primii fiori treziți de chipul îndrăgit în taină în anii adolescenței, de surâsul cald pe buze, de îngânarea șoptelor nespuse, de freamătul respirației întretăiate, de lumina și căldura ochilor, de farmecul grăitor al tăcerilor și al strâgerilor de mână.

Dar martie este darnic cu toate etapele de vârstă ale omului în care toarnă limpezimi de soare ce ne fac mai tineri și ne aduc în atmosferă o stare de efervescență și o dulce nebunie.

Tinereților le cântă imnuri înălțătoare în cadența iubirii, le inspiră poezii și le pune aripi viselor în zbor înalt, le toarnă în vene clocot viu, gata să dea pe răscăle.

În anii deplinei maturități și mai apoi, în anii senectuții, martie aduce înțelesuri noi faptelor

simple de viață, pe lângă care am trecut fără să le băgăm în seamă. Descoperim cu bucurie că totul pare nou în jurul nostru, așa cum nu le-am mai văzut niciodată, și spre mirarea noastră, chiar noi înșine descoperim că suntem altfel. Alte înțelesuri capătă urzeala vieții, altfel înțelegem cum crește firul ierbii, cum se desface floarea, altfel simțim mirosul verdelei crud al ierbii, altul este înțelesul glasului păsărelor, iar noaptea parcă ne este mai limpede muzica stelelor. Cu cât înaintăm în vârstă, cu atât mai mult se adună, se încarcă de semnificații noi tainele naturii, se strecoară altfel în întreaga ființă zvonul sosirii primăverii.

Pentru că Marta nu lipsește din post, cum e o vorba din bătrâni, ea este cea care începe pregătirile pentru întâmpinarea mării sărbători a primăverii, Învierea Domnului nostru Isus Hristos. Ne pregătește pentru această mare taină a lui Dumnezeu turnând în noi picuri de sfințenie. În postul mare ne dă o dezlegare la pește de Blagoveștenie cum se zice în popor, sau Buna Vestire cum e numită în calendarul ortodox, pe 25 ale lunii, iar în zilele următoare se pregătește să dea ștafeta lunii florilor, lăsându-ne amintirea unor tulburătoare trăiri.

Scriind acum despre frumusețile lunii martie,

**Continuare în
pagina 29**

Fulgurații

Continuare din pagina 9

zărit o pasăre mică și albă care cădea de undeva din norii cerului. Speriată, am vrut să strig, dar pasărea s-a așezat pe umărul meu stâng. Atunci am simțit căldura penajului catifelat pe gâtul meu, apoi sub bărbie... În căderea sa din cer rămăsese o dâră de lumină ce-mi ardea privirea... Și cred că

atunci am murit puțin, în zadar ceream clemență timpului... El se scurgea undeva în infinit...” Vis premonițional ori ultimul gând închipuit de Laura pe patul morții. Am terminat lectura caietului Laurei. Da, mi-am zis, fiecare om are romanul vieții sale. Mai mult sau mai puțin trist. Dar de ce trebuie să fie neapărat trist? Aproape se întreabă retoric și filozofic Vavila Popovici intrând în cotidianul necruțător al vieții. Poștașul îi aduce ziarul și

i-l înghesuie sub ușa. Cu lacrimile neșterse după lectura jurnalului lăsat moștenire de Laura, ia ziarul și-l deschide și ce vede (citește) - Un băiețel de șase ani are doar opt kilograme și riscă să moară în chinuri fiindcă nu are medicamente... Un primar e acuzat că a furat șine de cale ferată... Se oprește aici cu titlurile. Din caiet ca prin minune dumnezeiască, cade o foaie de hârtie îngălbenită. Este un imn, după umila noastră părere, închinat dragostei...

Minunata viață...

Continuare din pagina 20

atent, poți trece liniștit pe lângă ea, fără să-ți sară în ochii. Edificiul bisericii are un aspect ponosit, total lipsit de strălucire arhitectonică. Acum, porumbeii își găsesc liniștiți adăpost în biserică, zburând nestinșeriți de colo-colo, pe un traseu aerian limitat între tabloul Sfântului

Vincent de Paul și un crucifix care nu mai stă atârnat decât de un piron, lipsit astfel de stabilitate. În biserică nu mai există scaune, nici altar, nici preot. Dacă ești curios să afli de ce există atâta dezolare, în biserică, ultimul supraviețuitor, diaconul, îți spune imposibil că ulti-

mul preot a murit și nu l-a mai înlocuit nimeni, de atunci. De asemenea, ți se va arăta acoperișul bisericii, ce stă să se prăbușească, menționându-se că au fost suspendate lucrările de renovare. Pe vremuri, nu prea îndepărtate, slujba religioasă, duminicală, rostită în armeneste, latină sau franceză, după originea preotului, reunea cel puțin 80 de oameni. Lazarieni au fost permanent prezenți aici,

începând cu secolul al XIII-lea, dar acum numărul lor s-a micșorat dramatic, nimeni nemai-dorind să ia locul celor decedați. Acum, ți se spune cel mult că Marco Polo ar fi semnat în registrul bisericii, iar documentul s-ar găsi în arhivele diocesei, dar nimeni nu are acces la el. Cu toate acestea, te gândești că nu există fum fără foc.

Va urma

Frumoasa lună...

Continuare din pagina 28

m-am oprit văzând cum am reînviat icoane din trecut. Mă supără săcâitoare întrebare: nu cumva stărui prea mult, aflându-mă în rândul celor care de-a lungul timpului au tot spus: ehei, pe vremea mea ce frumos a fost, acum s-au stricat toate acele rosturi ale vieții și a apus farmecul de atunci. Oricum aș lua-o, tot nu-mi vine la mână să scriu în loc de cântecul cucului din nuc, despre zbieretele mane-

lelor, în loc de zburdălnicia mieilor, despre zburdălnicia cailor putere ai mașinilor de tot felul, oricât de frumoase și de scumpe ar fi, fiindcă dau buzna peste liniștea oamenilor. Știu că sunt foarte necesare și nu mai putem renunța la ele, dar nu aparțin și sufletului. Mieluții, fie numai ca amintire, și tot îmi mângâie inima mai mult decât vâjâitul unei mașini. Înghit cu greu mizeriile verbale aruncate în

fața femeii care a rămas în mintea mea tot cea careia să-i închini înălțătoare cuvinte. Sunt unele mai aprige și mai rele de gura? Ele nu s-au născut așa. Trebuie să îndreptăm nedreptățile care le-au adus în pragul disperării. În gând, eu tot le mângâi obraji pe care s-a scurs amarul lacrimilor. Să mă fac că nu simt inhalarea aerului poluat al marelor orașe? Să îmi placă Balul Mărțișorului din București în care cuvântul de ordine este luxul și extravaganța?

Și atunci să nu mai scriu ca să nu mai aud:

“iar ai scris ca pe vremea lui Alecsandri?”

N-am altă cale și dacă, descriind stările de euforie ce ne cuprind în zilele de primăvară se strecoară și câte un “mielușel” mi-ar plăcea să nu îl goniți și să-l luați în brațe cu candoarea pe care ne-a dăruit-o Creatorul când ne-a adus pe lume. Să ne lăsăm în voia firii, să renaștem o dată cu primăvara, să înflorim o dată cu florile, să nu ratăm șansa noastră de a spera la un nou început și să nu uităm că luna martie ne îndeamnă la trăirea atâtor frumuseți.



Augustin Deac

Este aproape unanimă aprecierea istoricilor români, după care, din cauza vicisitudinilor vremurilor, a numeroaselor războaie purtate de armatele marilor imperii și regate vecine, din toate timpurile, pe pământ românesc, a jafurilor și distrugerilor de importante bunuri materiale și culturale, în focul mistuitor al acestora s-au aflat și multe cronici vechi, manuscrise, documente ale Cancelariilor Țărilor Române, precum și altele de acest gen.

Dar, cu toate aceste pierderi uriașe de valori culturale, istoricii români sunt conștienți că multe fonduri de arhivă, importante documente, lucrări antice de istorie și geografie a pământurilor Daciei antice au fost furate, pur și simplu, de cotropitorii străini, interesați în a ne frustra de cunoașterea mai profundă, mai documentată a istoriei multimilenare a poporului daco-românesc.

Dovada incontestabilă a acestui adevăr sunt descoperirile realizate în

O cronică românească însumând 448 de pagini, din secolele XII-XIII, scrisă în limba română arhaică cu alfabet geto-dacic.

Codex Rohonczy (1)

ultimele patru decenii ale secolului al XX-lea în arhive și biblioteci din țară și de peste hotare, de importante lucrări de istorie, îndeosebi în marile centre culturale europene sau în capitalele unor foste mari imperii și regate vecine.

Este, credem, suficient să amintim, în această privință doar câteva exemple mai ilustrative, ca:

- descoperirea de către istoricii români a celei mai vechi cronici turcești, intitulată Oğuzname, în care se menționează existența în secolul al IX-lea e.n., mai precis pentru anul 839, a unei Țări a Românilor la nordul Dunării și în teritoriile din nordul Mării Negre, până spre Nipru;

- descoperirea Atlasului german din anul 1826. în care pe o hartă ilustrând popoarele Europei de răsărit la anul 900 e.n., pământul românesc se întindea din Pannonia până la Nipru, specificându-se: Wala-hen oder Rumuny. Descoperirea scrisorii unui conducător chazar, referitoare la secolul al VII-lea e.n. din care rezultă existența în Transilvania a "țării Ardil", adică a țării Ardealului, termen curat românesc, apărut cu două secole înainte de invazia triburilor migra-

toare războinice ungare în Bazinul mijlociu al Dunării, ceea ce dovedește că ungurii au fost aceia care au împrumutat termenul de Ardeal din limba română, spunându-i, după topica limbii maghiare, Erdély;

- descoperirea în Biblioteca națională din Budapesta a lucrării lui Lukacs Karoly, preot romano-catolic și arheolog. care a păstorit peste zece ani în regiunea Balatonului, unde a făcut cercetări arheologice, identificând urme materiale ale unor conace, biserici și cetăți voievodale românești în secolul al X-lea, adică tocmai de pe timpul invaziei triburilor migratoare ungare, lucrare care, deși apăruse în anul 1937 la Tipografia Episcopatului romano-catolic din Oradea, unde preotul a fost transferat de către autoritățile ecleziastice, această carte nu s-a găsit în nici o bibliotecă din România. Motivul se cunoaște!

- descoperirea Cronicii împăratului german Friederic Barbarossa în care pentru anul 1189 se atesta existența unei țări românești numită "Walahia" între Dunăre și Munții Carpați condusă de un principe;

- descoperirea surse-

lucrarea ilustrului cărturar român din secolul al IV-lea, Aeticus Dunăreanu, intitulată Cosmographia, scrisă în limba română cu alfabet geto-dacic și tradusă apoi în limba latină romană;

- descoperirea în lucrările lui Homer - Iliada și Odiseea, a unor cuvinte, nume de persoane și alte expresii ca bătlăie, Poarta Schciană din limba daco-românească;

- descoperirea a sute de cuvinte daco-românești în limba greacă a dorienilor, plecați din Transilvania pe la anul 1200 î.e.n.,

- descoperirea, într-o lucrare de studii sociale a învățatului grec Pithagora din secolul al V-lea î.e.n. a unor cuvinte neaoș românești, ca spre exemplu cuvântul "moșneni";

- argumentarea științifică a folosirii unor cuvinte românești ca mied, meu, colibă etc., în opera ambadorului bizantin Panites Priscus, aflat în anul 448 la Curtea neîmblânzitului Atila în al cărui blazon figura ca fiind și "rege al dacilor". Sunt toate acestea descoperiri semnificative, care corectează aprecierile mai vechi ale unor filologi români și străini, care după "cerce-tările" lor, cuvinte românești scrise nu apar,

chipurile, decât abia din secolul al IX-lea e.n.

Nu de mică importanță au fost descoperirile privind stema regatului geto-dac, al Daciei antice, precum și referirile Concrete la Coroana regilor ei, folosirea în unele surse documentare străine a denumirii de “regi” pentru domnitorii Țărilor Române; descoperirea a sute și sute de cuvinte vechi românești, provenite nu din limba latină romană, ci din fondul autohton geto-dac în vocabularul popoarelor italian, francez, spaniol, englez, irlandez, lituanian etc.; identificarea rostirii rugăciunii Tatăl Nostru atât de românii din cele trei state românești - Muntenia, Moldova și Transilvania, cât și de neamurile celtice din regiunea Wallace-ului (adică a românilor) din Marea Britanie, în întreg Evul Mediu și explicația științifică a acestei relații și, în fine, că termenul de România, ilustrând unitatea celor trei țări românești, a fost folosit în documentele străine, mai ales diplomatice, cu multe secole înainte de cel de-al XIX-lea etc.

Pe acest făgaș al completării istoriografiei românești cu importante piese de chihlimbar se înscrie și aducerea în țară de către autorul acestor rânduri a unui film color ce conține texte dintr-o Cronică românească de 448 pagini, din secolele XII-XII, scrisă în Muntenia în limba română, cu alfabet

geto-dacic, aflat în Biblioteca Academiei Ungare de Știință de la Budapesta sub numele de Codex Rohonczy, după numele celui care l-a dat grofului transilvănean Gusztav Battya-nyi și care apoi l-a donat, în anul 1838, amintitei biblioteci, pentru a-l păstra ca Document de patrimoniu.

Din cercetările noastre la Budapesta rezultă că această cronică, deși a fost studiată de o mulțime de specialiști în materie, îndeosebi unguri, specialiști ai papalității și de către unii istorici și lingviști români, nici unul dintre aceștia nu a putut descifra textul și alfabetul în care a fost scris. Din discuția directă avută cu regretatul acad. Ștefan Pascu pe această temă a rezultat că speciaștii români, cărorora nu a dorit să le destăinuie numele, au fost întru totul de acord cu aprecierile altor cercetători străini, că textul cronicii este scris într-o limbă cumană, necunoscută încă.

Probabil că și din această cauză, a neputinței descifrării lui, un membru marcant al conducerii statului ungar a fost de acord, firește, la insistențele noastre, să ne dea nu doar câteva pagini xeroxate ale acestui Codex, ci întreaga lucrare de 448 de pagini și încă un film color.

Despre existența unui alfabet propriu geto-dacic se poate spune că el a fost creat cu multe milenii în urmă, descinzând chiar din scrierea

pictografică, descoperită pe tăblițe aparținând perioadei neolitice cu peste 5500 de ani în urmă. Vestitul specialist belgian Vulcanius Bonaventura, într-o lucrare de referință apărută în anul 1592, precizează, pe baza mărturiilor arheologice scrise în alfabetul geto-dacic pe care le-a văzut, că un alfabet autohton geto-dacic a fost inventat cu mult timp înaintea celui latin roman. Descoperirea unor surse documentare privind existența lucrării lui Aeticus Dunăreanu, intitulată Cosmographia, scrisă în limba daco-românească, cu alfabetul geto-dac în secolul al IV-lea din era noastră, este o altă dovadă a existenței unui alfabet propriu.

Folosirea de către români a acestui alfabet geto-dacic și în sec. XII-XIII este dovedită de cronicarul ungar Simon de Keza care, în a sa lu-

crare din 1282, referindu-se la secuii care conviețuiau atunci cu românii la vest de Munții Apuseni, preciza expres: “De aceea (secuiei) amestecându-se cu blackii (românii) se zice că se foloseau de literele lor” fapt trecut cu vederea de către istoriografia ungară, care considera chiar constatarea lui Simon de Keza drept o insultă adusă ungurilor “civilizatori”.

În această ordine de idei, merită să mai subliniem și afirmația Papei Inochentie al IV-lea (1242-1258) conform căreia: “De un secol și jumătate valahii (românii) din Dacia traduseseră, pe nesimțite, în limba lor, liturghia”. Rezultă, așadar, cu claritate, ca pe la anul 1100 românii, adică clericii ortodocși, au tradus și Liturghia în limba lor proprie.

Va urma



Tudor Opreș

După 56 de ani de viață, dintre care 40 de slujire a poeziei, și la 35 de ani de la debutul editorial, Theodor Răpan, jurist și diplomat intrat în zodia liniștirii profesionale, ne-a dat propria lui „Evanghelie a inimii – Anotimpuri – Jurnal de poet”, o sinceră, învolburată și transfigurată biografie lirică.

Privită diacronic, activitatea scriitoricească a lui Theodor Răpan se delimitează în două perioade net deosebite: cea dintre debut (1975) și „Schimbarea la față” (2001), unde lirismul său este bine înrămat în stilul și tematica predilectă a generației șaptezecistă, modelele preferate fiind Stănescu, Tomozei și Pituț, și a doua, începând cu „Muzeul de păstrăvi” (2004), momentul în care își descoperă o nouă vocație, își restructurează propriul stil și, astfel, aduce o notă unică în literatura română.

El nu ar fi ajuns însă la această „schimbare de voce” de azi dacă în prima sa etapă de creație nu și-ar fi smuls din inimă șase cărți: „Hohotul apelor” (1975), „Privind în ochii patriei” (1986), „Așa cum sunt” (1989), „Hotarul de foc” (1991), „La umbra cuvântului” (1995) și, desigur, „Schimbarea la față” (2001).

I-a urmat apoi un „volum de trecere”, la fel de metaforic și mitic – „Taurul lui Falaris – Mărturisitorul – Jurnal

O Evanghelie modernă a inimii



Tudor Opreș

de poet (ad se ipsum)”, apărut în anul 2003, invocând pe unul dintre tiranii din Agrigente, care avea un straniu și crud obicei. El ardea victimele într-un cuptor de aramă în formă de taur. Țipelele celor sacrificați ajungeau estompate la urechile tiranului care le găsea mai suave și mângâioase decât cele mai fermecătoare melodii.

„Mitul” Falaris îi servea ca un simbol al celei mai crude, dar sublime experiențe în cuptorul cu înfățișare de taur, pentru ca urechea poetului să transfere gemetele infernale ale propriului sacrificiu în delicate și elevate poeme, supremul gest al expierii, al răscumpărării prin ardere la incandescentă a propriei noastre făpturi pentru a da Poeziei șansa de a dura cel puțin ca arama, cu care Horațiu își măsura în timp trăinicia Operei.

Ca la niciun alt scriitor, la Răpan legendele,



Theodor Răpan

miturile, Biblia și alte cărți sacerdotale, personaje mitice cu destine tragice intră în substanța și simbolistica profundă a lucrării sale, transfigurate și supuse propriilor viziuni filozofice.

Dându-și seama că nu are șanse majore ca prin poezie să evadeze din climatul și patul procustian al stereotipului estetic al recentului sfârșit de secol concurat de postmodernismul de import, Theodor Răpan se decide să experimenteze o nouă formulă literară, care a produs, inițial, o oarecare opoziție în rândul unei critici literare prea puțin pregătite să recepteze un text aparent hibrid, exprimând o experiență interioară inedită, având ca reper aventura lirică a unui alt diplomat, Saint-John Perse, cel care, între periplusurile ulysiene și între „anabazicele” perindări, își fura timpul să regăsească „talazurile” egeice ale poeziei cea îmbogăți-

toare a unor strigăte de bucurie la zărirea țărmurilor dorite spre care te întorci întotdeauna.

De la această bornă – repet – 2004, Theodor Răpan începe efectiv să-și poarte lira orfeică înveșmântat sub chipul poemului în proză, iar primul semn ni-l dă prin „Muzeul de păstrăvi – Scrisori din lazaret”, o carte stranie, mărturisitoare și alegorică, tipărită în numele credinței sale în poezie, moment când are loc, așa cum spuneam, o profundă schimbare de ton.

Între „păstrăv” și „lazaret”, simboluri existențiale, se stabilește o tainică și posibilă comunicare prin voința poetului. Păstrăvul, născut de limpezimea apei de munte este imensa dorință de trăire a vieții, iar lazaretul e locul de penitență și înțeleptire, perimetru interzis pentru restul lumii, unde poetul, după periplul epicureic și dionisiac se ostracizează pentru a-și diseca lăuntru ca la o judecată de apoi.

Anul următor, în decembrie 2005, mergând după steaua inimii sale, Theodor Răpan tipărește, practic, al doilea volum din acest triptic poemat – „Poștalionul de seară – File din jurnalul unui heruvim”, cu superbe pasaje, topite în metafore strălucitoare și emoționante. Este un simbol al vieții înotând prin norii de pulbere ai câmpiei sub loviturile de harapnic ale surugiilor, cel care îl duce spre dulcea odihnă ►

► a hanului pe călătorul ostenit.

La superba rugă de seară, adresată Domnului întru mulțumirea de a fi găsit un loc de odihnă și reculegere, poetul se apleacă precum un heruvim asupra filelor de hârtie spre a-și așterne în chip de spovedanie întreaga hegiră în biruințele, înfrângerile, șovăirile, privirile în oglindă, reflexele gândurilor, alintările naturii și femeii, finalul înțelept și umil. E o tăcere shakespeariană, aparentul cântec de lebedă al unui poet dornic să se culce puțin – cum spunea Arghezi – ca la trezire să asculte din înalte vâmi vocea percepută peste timpuri și dureri.

„Tripticul” se rotunjește în chip fericit pe 4 iulie 2009, chiar în ziua de naștere a autorului, prin volumul „Dincolo de tăcere – Jurnal de poet”, o carte tulburătoare și unică în felul ei, lucrare de maturitate, cu un mesaj către tăcerea adânc grăitoare aruncată peste timp de un poet care, asemeni lui Terențiu, își poate grava pe catapeteasma sufletului definitoriu adagiul: „Homo sum: humani nihil a me alienum puto”. Cele 55 de poeme cu legănare și structură de psalmi și cu accente pasionale de „Cântarea Cântărilor” constituie, în ansamblu, vastul și emoționalul pannoticum al unei existențe cosmice, sociale și intime marcată în secvențe învăluite în cele mai transparente și policrome văluri de imagini

și cuvinte. Lumea din afară cade în interiorul eului, se presară ca o zăpadă de stele peste toate viroagele simțirii și muncelele gândurilor. Poemul răpanian nu poate fi comentat estetic; șoptește ori murmură, se-nvoburează în teamă ori se îndulcește în resemnare.

Putem vorbi aici de un lirism absolut, necontaminat; toată materia epică se dizolvă și șerpuieste ca o apă muzicală în care se reflectă bilanțul existențial.

Ca un „intermezzo” liric – nu mai departe decât anul acesta, în primăvară – Theodor Răpan ne-a mai făcut o surpriză! Părăsind cât pentru o „respirare” calea poemului în proză, poetul ne-a oferit

o nouă carte, la fel de misterioasă, scrisă cu cerneala sufletului: „Dansul Inorogului – Elogiul Melanholiei.”

În acest sens, îmi face plăcere să fiu într-un gând cu profesorul Vladimir Alexandrescu, potrivit căruia: „Poezia lui Theodor Răpan emană, deopotrivă, și forță, și gingășie și subtilă înțelepciune, dublate de măiestria artizanului pentru care arabescurile cuvântului sunt șlefuite cu mîgală și dragoste.

Redescoperind mitul, poetul construiește un univers capabil să regermineze etern, din sâmburele inițial în care Eros și Thanatos, într-un antagonism neveștejit prin vreme, își contopesc energiile izvoditoare de întunecată lumină.

Chenarul poeziei sale vibrează de o armonie interioară, izvodită firesc, fără efort aparent, în virtutea unei forțe de atracție singulare care determină o păstrare laolaltă a contrastelor într-o decantare ce aduce, în final, cititorului, bucuria lecturii”.

„Evanghelia inimii – Anotimpuri – Jurnal de poet”, recentul său volum, continuă și constituie punctul azimutal al unei tulburătoare experiențe, trecută intens prin marile etape ale vieții.

La fel ca și Dante călăuzit de Vergiliu, alături de doi nedespărțiți amici spirituali – poetul Juan Ramón Jiménez („cel care a acoperit aproape singur spațiul liric spaniol, alături de alte două nume de aur: Miguel de Unamuno și Antonio Machado”) și genialul grafician Damian Petrescu, trăitor la Paris –, cei pe care i-a simțit consonându-i perfect cu ființa, el și-a traversat metaforic întregul itinerar existențial, realizând un orizont panoramic și un răsculător periplu de la tinerețe până la acel „exitus” patetic, învelit într-un zaimf de mituri și simboluri.

Unui asemenea parcurs cronologic în succesiunea vârstelor, poetul i-a găsit o formă originală de prezentare: 4 capitole înzestrate cu numele anotimpurilor, fiecare din ele fiind marcat cu un epitet adecvat și cu câte 33 de versete, conținând icoane, episoade, amintiri, reflecții,

stări afective specifice antologiei vieții. E vorba de Primăvara (subtitrată „Floralia”); Vara (cu subtitlul „Iubitor”); Toamna (identificată cu „Melanholia”) și Iarna (asimilată „Ultimei Thule”).

Ceea ce izbește din prima clipă la contactul cu această nouă carte este stilul unic, de o rară bogăție lexicală, cu frazarea amplă, retorică și colorată, alternanță de simplitate, rafinament și prețiozitate, fără îndoială o contribuție de seamă la intelectualizarea limbii române, stăpână pe nebănuite nuanțe și capabilă de cele mai subtile asociații, contrastând cu fenomene tot mai îngrijorătoare de argotizare, vulgarizare naturalistă și flux de barbarisme, prezente în beletristica actuală.

Cu toate îndelungațele mele rătăcirii în literatura universală, mi-ar fi greu să-l plasez pe Theodor Răpan într-un compartiment al esteticii și istoriei literare. Stă cu un picior pe tărâmul romantismului, cu altul pe țărmul simbolismului. Pe la mijloc trece apa tulbure, neliniștită, bolborositoare ca o Pythie, a modernismului. Putem identifica, ce e drept, o fulguranță, dar scurtă și nerelevantă nebunie metaforică a amintitului Saint-John Perse, cu misterioasa melancolie dureriană a lui Gérard de Nerval, cu fantasticul lui Edgar Poe, iluminările lui Rimbaud și exaltările lirice ale versetelor lui Paul ►

Poeme de ADELINA DOKJA - Italia

(În traducerea lui Baki Ymeri)

Referințe critice

Marius Chelaru

Într-o singură frază, volumul Adelinei Dokja ar putea fi rezumat la aceea că autoarea își mărturisește în formă versificată gândurile, își îmbracă în cuvânt așteptările/amintirile/speranțele, își cântă iubirea, adunând „cuvinte cu mireasmă de flori” din înțelesurile simple ale gândului și vieții. Adelinea Dokja scrie despre iubire, despre viață, despre așteptare, fricile copilăriei și nopților, dar și zilelor de singurătate de la maturitate, despre

amintiri, despre cum trecerea timpului îngălbeneste amintirile, ucigând iubirea („Timpul trece și iubirea/ Moare în tăcere topită.”). Scrie și despre depărtarea de țară, de copii, de familie, despre durerea surdă care macină sufletul celui plecat de parte de casă. Fără pretenții de sofisticare, scrise într-un limbaj direct, folosind un vocabular cules din traiul cotidian, poemele Adelinei Dokja relevă în mod evident și lipsa unei „șlefuii”, dar și scipiri ale talentului nativ. Un talent care dăruie filosofiei simple, expresiilor aparent banale („sacra banalitate”), vieții, cu trăirile și dorințele de fiecare clipă, haină cusută de un om cu gânduri alese.

Diamantul durerii

Tremura flacăra lumânării
Tremurau rugăciunile pe buze
 Lua foc
 Durerile sufletului
 Arzând dorul nestins
Pieptul tău se umplea cu jar...

Înger de lumină

M-ai trezit din iernile lungi
Când ghețarii și-au făcut cuibul
 Pe patul meu
 Tu înger de lumină
Mi te-ai apărut în noaptea aceea
 Șoptindu-mi încet:
Tu ești sufletul meu pereche!

Ard de dor

Sunt aici în așteptare...
Un e-mail sau un zvon
Arcurile care se mișcă
 Și tăcerea o sparg
Orele se lungesc mai mult
Răbdarea au pierdut-o
 Tu mai taci
 Nu devii viu
Eu ard în suferința mea
 Sfârșind de dor...

Noapte bună, iubitul meu!

Noapte bună, iubitul meu
Acum și totdeauna

Îți spun la revedere
 Îți mulțumesc
pentru zilele fericite
 Și indiferența ta
În zilele mele triste
Nu sunt omul pe care îl cauți
 Pătată îmi e inima
 Și răni încă deschise
Nu pot dăruie decât durere
Îmbrățișarea cea din urmă
 ți-o trimit
Ca să-mi amintești cu căldură
Fiindcă prea mult te-am iubit
Din lipsa ta mult am suferit
 Voi suferi încă
Dar în inima mea
 voi pune o piatră
Pentru a opri durerea.

► Fort. Dar el rămâne unic prin tangajul dintre clocotul teluric și neliniștile metafizice, copil al unei câmpii românești care amintește – ca un străvechi fund de mare, de haosul inițial, de oceanul primitiv, în plină evoluție din care va lua naștere viața și punctul de mișcare, mult mai slab ca bobul spumei; omul cel atotcreator și atotdistrugător, pârpalit în flăcările Gheenei și ros de

dorul cerului, omul care tace cu sine și vorbește cu Dumnezeu. Viziunile sale sunt cuplate și întărite printr-un miraculos sincretism cu splendecele imagini ale marelui ilustrator român din diasporă, Damian Petrescu. Să ne bucurăm cu toții de această evanghelie autobiografică plină de poezie și de invitația poetului făcută cititorului de a o asculta cu atenție: „Eu nu vreau să-ți arăt decât Clipa mea din

eternitatea duratei! Așa că vino, deschide-ți mintea și inima, ține-mă bine de mână și privește, privește în tine. La îndemnul meu vei recunoaște, desigur, bucuria turnirului, norocul de-a fi împreună: mă vestește-n petale de cântec hohotul apelor! Privesc în ochii Daimonului cu îndurare și mi-e frică să apun prea devreme! Înserarea sosește, oștirea mea – rătăcită pe cale! Eu, însă, mă arăt doar ție

așa cum sunt! Nu da cu piatra! Mă va dura de tine!

Aflându-mă în Rugăciunea inimii, voi trece hotarul de foc – Divinul mă știe – la umbra Cuvântului voi lăcrima, nu e o schimbare la față, în pumni țin, iată, țărâna inimii mele: „Doamne, câtă irosire de albastru, numai ca să nu Te putem vedea!”

E o confesiune de care vom ține seama.



Sonete de Mihai Merticaru

De-ai vrea ...

De-ai vrea să-mi fii
logodnică pe viață,
Ți-aș construi mulțime de castele,
(Cele din Spania-s prea mititele)
Valea Loarei ți-aș pune-o pe ață

La gât în șiraguri de mărgele
Cum bunele maniere ne învață
Să ne purtăm cu viitoarea soață
Aleasă din miriade de stele.

Într-un fantastic peisaj nocturn,
Între planete
Ți-aș întinde-o punte,
Distanța dintre inimi s-o înfrunte.

În mijlocul mării
Ți-aș ridica un turn,
Lauri verzi ți-aș așeza pe frunte,
Iar, la degete, inelele lui Saturn.

Lasă focul!

Mai lesne-ar curge fluviul spre izvoare,
Marea-n vârful de munte să se ridice,

Decât să scapi de-a dragostei alice
Și de arșița ei pustiitoare.

Mai ușor e să-l memorezi
pe Nietzsche,
Decât să refuzi a zeilor licoare,
Chiar de-i pregătită să te omoare
Cu zâmbetul pe față calin, ferice.

Oricare-ar fi, în fine, consecința,
Cu-a Parcelor menire te împacă,
Lasă focul să-ți inunde ființa!

Să te faci rob în veci dorința!
Bea ambrozia cu tot cu bărdacă,
Fugi cât colo de viața cea posacă!

Când pleacă ea ...

Când pleacă ea, stelele se sting pe cer,
Începe o lungă eclipsă de soare,
Cade-n uitare orice sărbătoare,
Toate bucuriile din lume pier.

Bucatele își pierd orice savoare,
Ferestrele luminii crapă de ger,
Luna se zbate-ntre dinți de dromader,
Îngerii din slăvi refuză să coboare.

De lumea veselă te ții departe,
Nu poate nime durerea să-ți aline,
Umil aștepți izbăvitoarea moarte.

Când credeai că-n viață
toate-s deșarte,
Deodată vezi uimit venind spre tine
Un zâmbet răsărit dintre ruine.

Ne-am îmbogăți

Nu-ți pot dăruia averi și splendori,
Ci lumina și purpura din zare,
Stele, luceferi și raze de soare,
Așa cum ți-am declarat de atâtea ori.

Zilnic ți-aș aduce pâine cu sare,
Ți-oi arăta grădini

înmiresmate cu flori
Te-oi învăța alături

de mine să zbori
S-atingi cu tâmpla-nălțimi
amețitoare.

Îți voi așeza deasupra un cer de
Peruzea și crânguri pline cu mierle.
Știi că-n iubire nimic nu se pierde,

Totul rămâne desupra verde.
Lacrimile de dragoste nu pier le
Adunăm cu grijă, să se facă perle.

Lucian Constantin

Ultima carte de versuri pe care Elena Duță a oferit-o cititorilor săi este placheta bilingvă de versuri intitulată „Suflet și cuvânt”, în varianta italiană „Anima e parola”. Această ediție vine să se alăture altor cinci cărți mai vechi și anume: „Rugăciune către Dumnezeu” (1998), „Omul, o poveste” (1999), „Rotirea anilor”

Elena Duță - prezentare lirică

Suflet și cuvânt

(2003), „România înlăcrimată” (2005), toate publicate la Editura Macarie de către regretatul poet și editor Mihail I. Vlad. Ca și în celelalte cărți ale sale, și în această apariție româno-italiană, scrisă într-un registru nepretențios, direct și penetrant, Elena V. Duță pune

pe tapet probleme stridente, sociale, încărcate de patriotism, de revoltă, de dragoste și de credință în Dumnezeu. Aceste aspecte, dar și altele, sunt relevate, de altfel, și de prefăcătorul cărții, care radiografiază în textul său, cu atenție și minuție această nouă carte.



ALEXANDRU ANCA - DESTIN ARDELENESC strămutat ÎN ȚARA FĂGĂDUINȚEI, ÎN UMBRA MĂSLINILOR

Lucian Gruia

Scriitorul Alexandru Anca, autorul trilogiei autobio-grafice: DESTIN ARDELENESC (Ed. "Clusium" din Cluj Napoca, 2001) - DIN BUCUREȘTI ÎN ȚARA FĂGĂDUINȚEI (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004) - ÎN UMBRA MĂSLINILOR (Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2010), s-a născut la 13.06.1922 în municipiul Dej, județul Cluj.

Tripticul monumental reunește mărturia autobiografică și romanul realist, sub semnul adevărului, într-o proză transfrontalieră. Primul volum, DESTIN ARDELENESC se deschide cu prezentarea arborelui genealogic al familiei Anca, urmat de retrăirea copilăriei și adolescenței autorului, în atmosfera patriarhală a orașului natal, în care naționalitățile conlocuitoare trăiau în armonie, până la începutul celui de-al Doilea Război Mondial când rasismul a distrus aceasta frumoasă/normală conviețuire. După Diktatul de la Viena (30.VIII.1940), omul devine o rotiță în mecanismul strivitor al războiului. Volumul menționat constituie o emoționantă mărturie a tragediei românilor și a evreilor din Ardealul de Nord, sub ocupația horthystă, cu valoare de document istoric.

Dacă DESTINUL ARDELENESC este un document istoric, despre o perioadă dramatică din istoria Transilvaniei de Nord, DIN BUCUREȘTI ÎN ȚARA FĂGĂ-

DUINȚEI se metamorfozează într-o cronică de familie, având drept fundal panorama socială a societății românești din timpul regimului „comunism”, din cea de a doua parte a secolului XX, precum și pregătirile de plecare în Israel, în 1988, urmându-și copiii, Octavian și Tiberiu.

ÎN UMBRA MĂSLINILOR încheie trilogia fiind paradigmatică în ceea ce privește adaptarea în noua lor patrie, nu numai pentru membrii familiei, dar și pentru toți noii veniți din România. Scrierea volumului a fost incertă datorită bolii grave și misterioase a autorului, o tumoră care i-a afectat vertebrele 2 și 3 cervicale, de care a scăpat după un tratament cu radiații, fiind nevoit să reînvețe mersul și scrisul. În timpul convalescenței a fost mereu lângă el, îngrijindu-l și îmbărbătându-l, devotata sa soție.

În perioada 1996-1997 familia este greu încercată prin moartea mamei Ernei (optimistă, balsam pentru sufletele interlocutorilor, bucătăreasă excepțională) și a lui Sabin, băiatul cel mai mare al lui Octavian (excepțional înzestrat intelectual, dar scăpat de sub control). Forte interesante pentru cititorii din România sunt capitolele dedicate organizațiilor evreilor proveniți din România, în activitățile cărora s-a implicat și familia Anca, la început în cele ale asociației H.O.R., cea mai veche și mai largă organizație a originari-

lor din România, înființată cu scopul de a-i ajuta pe noii veniți de pe meleagurile noastre să se integreze în noua lor patrie. Anca Erna a fost principala inițiatore și mobilizatoare la renașterea filialei H.O.R. din Hadera, la realizările ei (serate, excursii, participări la manifestări culturale, inclusiv înființarea unei biblioteci cu sute de volume, redeșteptând gustul lecturii în limba română la persoane care nu mai citiseră o carte de când au plecat din țară). Despre aceste activități ea a publicat zeci de articole și reportaje în „Viața Noastră”, cel mai vechi cotidian în limba română din Israel. În perioada 1990 – 2010 apăreau în Israel, în limba română, două cotidiene, cinci reviste săptămânale și una lunară („Minimum” – de excelentă calitate intelectuală). Din cauza dificultăților financiare, recent au dispărut două săptămânale, iar cele două cotidiene au devenit săptămânale. Familia Anca a colaborat la aceste publicații, cât și la periodice de interes local, distribuite gratuit, editate de filialele H.O.R.

Cea mai puternică acțiune a originarilor din România (care număra cca 400 000 de persoane) a constituit-o înființarea la începutul anului 1999 a unui partid propriu și s-a datorat inițiativei personale a tânărului inginer-profesor Adrian Ioinovici (născut la Moinești). Primită la început cu entuziasm pe „ulița românească” inițiatorul a reușit să depună, pentru prima dată în istoria Israelului, o listă proprie de candidați la alegerile parlamentare, sub numele de „Partidul de Centru Pentru Progres (P.C.P.P.)”. Din păcate, contestată de alte organizații integraliste, decimat de orgolii și rivalități personale, partidul românesc a eșuat lamentabil la alegerile din 17 mai 1999, obținând doar câteva mii de voturi.

Un moment emoționant prezentat în carte îl consti-

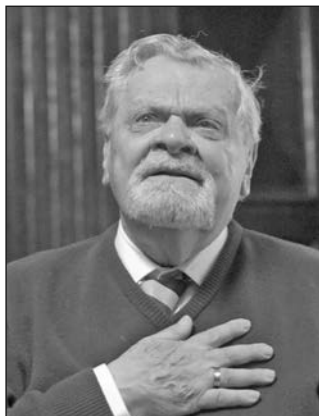
Timișoara:

Ziua Mondială a Poeziei

Ilie Chelariu

În seara de 21 martie 2011, Fundația Culturală „Orient latin” din Timișoara a celebrat Ziua Mondială a Poeziei.

În cadrul programu-

**Vladimir Jurăscu**

lui, a avut loc și festivitatea de decernare a premiilor anuale.

Premiul de excelență

literară, ex-aequo, le-a fost înmănat la doi tineri scriitori care, în anul 2010, au primit distincții naționale: Lucian Adam (reșițean, câștigătorul premiului, pentru volum de debut, la concursul „Porni Luceafărul...”, și Adelina Dozescu (studentă timișoreană în vârstă de douăzeci de ani, colecționară de premii literare (43 în patru ani).

Premiul „Horia Ionescu”, care se atribuie unui actor timișorean

implicat în poezia timișoreană, i-a fost înmănat maestrului Vladimir Jurăscu. Diploma i-a fost înmănată de către Călin Ionescu, fiul regretatului actor și regizor.

Manifestarea s-a încheiat cu un salut către preaiubitul „Big Brother” al literaturii române, absent datorită slujbei lui pariziene, și discipolilor lui timișoreni, și ei absenți datorită luptei pe care o duc pentru a ocupa instituțiile culturale locale.

Text despre dialogul...

Continuare din pagina 3

stăpân, termină cu această cruzime, redă-mi liniștea, fă-mă să redevin un om normal, căci îmi ajunge. Auzi?” Și Ars țipă ridicându-și ochii spre cerul plumburiu, surd, opac și mut ce acoperă întreaga Câmpie a tăcerii. „Îmi ajunge, îmi ajunge, îmi ajunge!” Se liniștește și privind din nou ghemul cleios din palma lui își continuă dialogul. (De fapt un monolog, căci Cir nu a scos tot timpul nici măcar un

sunet) : „Cir, încearcă deci și înțelege-mă. Te rog să mă ierți dacă am fost prea aaspru cu tine. Dar termină o dată cu toată această cruzime fără sens. Metamorfizează-te și o dată cu tine și pe mine. Căci să ști - eu până la urmă te-aș accepta așa cum ești. Dar nu te vor ceilalți oameni și odată cu tine, nici pe mine. Încearcă și schimbă-ți nonconformismul, integrează-te în logica difuză a acestor

vremuri crepusculare. Hai Cir, fi bun și înțelegător, treci la locul tău și ține cont de tot logosul meu incoerent și absurd, probabil. Sau fă ce crezi. Se pare că până la urmă sunt și eu sortit ca mulți alții să mă zbat încercând să aflu, fără rezultat, ce înseamnă acest perpetuu și vicios joc care este viața. De fapt de ce aș ști, la ce mi-ar folosi, sau ne-ar folosi?”

Ars tace în sfârșit și așteaptă. Cir se mișcă în palma lui, se dezlipește ușor, se ridică și își reia pentru un scurt timp vechia orbită și se reîntoarce nevăzut în

închisoarea-i capilară. Fizionomia lui Ars se destinde, trupul i se destinde și el, relaxat. Sare deodată în sus, începe să gesticuleze și să-și miște frenetic picioarele. Pe întinsa Câmpie a tăcerii se aud acordurile unei melodii ritmice, sincopate. Fericit, Ars intră în ritmul muzicii și începe să se deplaseze în pas de dans, înaintând până se face mic, tot mai mic, dispărând până la urmă total. Undeva, nu prea departe, farmacistul Figueras, imperturbabil și absent caută în continuare, absolut nimic.

► tuie sărbătorirea în anul 2000 a împlinirii vârstei de 90 de ani de către marele rabin Dr. Alexandru Șafran, cel care s-a aflat în fruntea comunității evreiești în anii celui de-al Doilea Război Mondial, reușind prin lupta sa eroică să împiedice aplicarea „Soluției finale” în România (care prevedea deportarea și exterminarea în lagărele morții naziste a peste trei sute de mii de suflete.

Anul 2000 a constituit un prilej de mare bucurie pentru soții

Anca, întrucât aceștia au sărbătorit nunta de aur.

Peregrinările familiei Anca ilustrează odissea omului modern, care, în fond reprezintă o călătorie inițiată ce se desfășoară, dincolo de spațiul geografic, în interiorul sufletului nostru. E o călătorie spre esența fiecăruia, spre descoperirea sinelui autentic, stare catharsică pe care Eminescu o enuna, în ultimul vers al Odei în metru antic, astfel: „Pe mine, mie, redă-mă!” Și ultimul capitol al

cărții este dedicat întoarcerii în Dejul natal, unde autorul își lansează volumul de versuri DIN PRIMĂVARĂ PÂNĂ-N TOAMNĂ, scris în tinerețe și publicat de mine, păstrătorul manuscrisului, în anul 2007. După întoarcerea la Hadera, Alexandru Anca și-a încheiat cu mulțumirea revederii plaiurilor natale, trilogia. Sufletul său a rămas însă în casa părintească în care s-a născut și hoinărește prin livada mirificei sale copilării.

Corabia cuvintelor

Lucian Constantin

Restaurantul „Boema 33” din București a găzduit pe 10 martie, conform obiceiului de acum notoriu al acțiunilor culturale de fiecare joi, o dublă manifestare. Este vorba de lansarea revistei „Albanezul” dedicată istoricului Gelcu Macsutovici cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani și a poetului Theodor Damian, „un preot recunoscut în comunitatea românilor din SUA, profesor, lider al teologiei

ortodoxe și redactor-șef al revistei Lumina Lină”, care și-a lansat cartea „Semnul Isar”. Această acțiune de excepție, a fost inițiată organizată și monitorizată de poetul Baki Ymeri, redactor-sef al revistei „Albanezul”, foarte apreciat pentru eforturile sale în domeniul afirmării culturii albaneze printre români și invers.

Au participat la eveniment Sami Shiba ambasadorul Albaniei la București, omul de cultură Luan Topciu, presa

INVITAȚIE - THIRRJE
UNIUNEA CULTURALA A ALBANEZILOR DIN ROMANIA
BASHKËSIA KULTURORE E SHQIPTARËVE TË RUMANISË
Are deosebita onoare de a Vă invita joi, 10 martie 2011, începând cu orele 13, la Restaurantul Boema33, unde va avea loc
MASA PRIETENIEI ROMÂNNO-ALBANEZE
TRYEZA E MIQËSË RUMUNO-SHQIPTARE



Semnul Isar Theodor Damian

În program sunt prevăzute lansarea volumului **Semnul Isar** - Shenja e Isarit a Domnului Pr. Prof. Dr. **Theodor Damian** din New York, precum și lansarea revistei **Albanezul** dedicată Domnului

Prof. Dr. **Gelcu Macsutovici** (lg. 80 de ani de naștere)

Invitați de Onoare: Excelența Sa, DL Sami Shiba, Ambasadorul Albaniei în România, Varujan Vosganian, Dr. Luan Topciu, Horia Gârbea, Doina Uricaru, Vasile Andru, Gheorghe Micu, Gheorghe Bucura, Prof. Dr. Mihaela Albu, Mariana Brăescu, Marius Chelaru, Dr. Dan Anghelescu, Marius Chelaru, Ștefan Popescu, Dr. Nicolae Georgescu, Dr. George Stanca, Dr. Alexandru Mica, Dr. Ioan Găf-Deac, Dr. Ioan N. Roșca, Dr. Alexandru Nica, Dr. Corneliu Zeana, Dr. Păparim Demi, Ioana Greceanu, Victoria Dușu, Adriana Șerban Tabacu, Tiberius Pușu, Nicolae Dan Frunzelata, Monica Mureșan, Mihai Antonescu, Victoria Milescu, Florian Hușanu, Costin Cristescu, Mircea Istrate, Passionaria Stoicescu, Lucian Gruia, Mugur Maria Petrescu, Florentin Popescu, Viorela Codreanu, Nicolae Iordan-Constantinescu, Doina Ghișescu, Victor Sterom, Florica Ceapoiu, Ion Iancu Vale, Șerban Sorinel...

Moderator: Baki Ymeri
Telefon: 0729698600
baki.ymeri@yahoo.com

scrisă și televiziunea, scriitori din capitală și

din țară, diplomați și alții. Au vorbit despre opera poetului sosit de peste ocean Vasile Andru, Doina Uricariu, Ioan N. Roșca, Dan Anghelescu. Au mai fost prezenti la această animată și prietenească întâlnire, pe care Baki Ymeri a numit-o, inspirat „Corabia cuvintelor între Cetatea Bucuriei și Statuia Libertății” și membri ai grupului „Boema 33”. Dintre aceștia au vorbit scriitorii Florentin Popescu și Mihai Antonescu, cel din urmă amintind și despre aportul deosebit al revistei „Climate literare” la propagarea relațiilor culturale romano-albaneze. Vom reveni în numărul viitor cu amănunte.

INVITAȚIE - THIRRJE

UNIUNEA CULTURALA A ALBANEZILOR DIN ROMANIA
BASHKËSIA KULTURORE E SHQIPTARËVE TË RUMANISË
Are deosebita onoare de a Vă invita joi, 10 martie 2011, începând cu orele 13, la Restaurantul Boema33, unde va avea loc Masa Prieteniei Româno-Albaneze și lansarea volumului

Semnul Isar a Domnului Pr. Prof. Dr. **Theodor Damian** din New York



Semnul Isar Theodor Damian

Invitați de Onoare:

Excelența Sa, DL Sami Shiba, Ambasadorul Albaniei în România, Varujan Vosganian, Dr. Luan Topciu, Alex Ștefănescu, Horia Gârbea, Doina Uricaru, Vasile Andru, Dr. Mihaela Albu, Mariana Brăescu, Dr. Dan Anghelescu, Mariana Brăescu, Ștefan Popescu, Dr. Nicolae Georgescu, Dr. George Stanca, Dr. Alexandru Mica, Dr. Ioan Găf-Deac, Dr. Ioan N. Roșca, Dr. Alexandru Nica, Marius Chelaru, Gheorghe Micu, Gheorghe Bucura, Dr. Corneliu Zeana, Dr. Păparim Demi, Ioana Greceanu, Victoria Dușu, Dr. Șerban Tabacu, Tiberius Pușu, Adriana Șerban Tabacu, Nicolae Dan Frunzelata, Monica Mureșan, Mihai Antonescu, Victoria Milescu, Florian Hușanu, Costin Cristescu, Mircea Istrate, Passionaria Stoicescu, Lucian Gruia, Mugur Maria Petrescu, Florentin Popescu, Viorela Codreanu, Nicolae Iordan-Constantinescu, Doina Ghișescu, Victor Sterom, Florica Ceapoiu, Ion Iancu Vale, Vasile Georgescu...

Moderator: Baki Ymeri
Telefon: 0729698600
baki.ymeri@yahoo.com



Cei care doresc să intre în posesia revistei „Climate literare” în format tipografic,

sunt rugați să solicite acest lucru prin reperele de contact:

**0722 702 578 (Vodafone) sau
0741 732 122 (Orange),
ioniancuvale@yahoo.com sau
în scris, pe adresa sediului revistei
(Târgoviște, Aleea Arcașilor, bl. 36B,
sc. B, ap. 23, parter).**



În acest număr au semnat...

Ion Iancu Vale	pag. 3, 16	Mircea Cotârță	20
Nichita Stănescu	4	Nicolae Bălașa	21
Radu Gyr	5	Grigore Grigore	22
Mircea Horia Simionescu	6	Nicolae Băciut	23
Theodor Codreanu	7	Melania Cuc	23
Adrian Marino	8	Alexandru Manafu	24
Victor Sterom	9	Gheorghe Palel	25
Mihai Antonescu	10	Ion Monafu	26
Radu Cârneci	11	Vavila Popovici	27
Florica Ceapoiu	11	Mihaela Mircea	27
Dan Dobre	11	Elena Buică	28
Pierre Ronsard	12	Augustin Deac	30
Iulia Barcaroiu	12	Tudor Opreș	32
Al. Florin Țene	13	Adelina Docja	34
Victoria Milescu	14	Lucian Gruia	36
Grigore Grigore	16	Ilie Chelariu	37
Carolina Ilica	17	Lucian Constantin	38
Alexandru Mizgan	18	Radu Mihai Crișan	40

Adresa redacției principale:

Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B,
ap. 23, Târgoviște, România

Telefoane:

0722 702 578, 0741 732 122

E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor-șef (fondator): Mircea Cotârță, Redactor principal (fondator): Sbastian Drăgan
Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Nicu Tănase, Florea Turiac

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești, Vrancea);

Alte țări: Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina. - **Fotoreporter:** Tiberiu Ruscescu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și cu concursul Fundației „Renașterea Pietroșitei - Ruralia”



Radu Mihai Crișan

Meseriași și proprietari nu puteau fi, căci proprietatea emana de la domnie și era strâns legată cu contribuția de sânge, la care nimeni nu i-a poftit, nimene nicicând, și de la care, chiar când îi poftesti, știu a se sustrage, făcându-se su-diți austriecești, deși sunt născuți în România din supuși rusești și n-au văzut Austria cu ochii”.

„C-un cuvânt evreul nu merită drepturi nicăiri în Europa, pentru că nu muncește; iar traficul și scumpirea artificială a mijloacelor de trai nu este muncă, și aproape numai într-aceasta constă a evreului. Evreul nu cere, ca clasa de mijloc din secolul al XVII-lea, libertatea muncii productive, ci libertatea traficului. El e vecinic consumator, niciodată producător și desigur că numai cu foarte rară excepție se va găsi într-adevăr câte un evreu care să producă. Dacă e meseriaș, e superficial, lucrează numai pentru ochi. De aceea chiar la noi, unde împrejurările ar trebui să-i silească la muncă, vom găsi că ei reprezintă meseria superficială. Cel mai solid

Testamentul politic al lui Mihai Eminescu (13)

„Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii.“

meseriaș e și aici în țară românul sau germanul sau cehul, niciodată evreul. El reprezintă concurența nesănă toasă a muncii rele, superficiale, cu munca dreaptă și temeinică. Ieftin și rău e de-viza evreului până ce ruinează pe lucrătorul creștin, scump și rău e de-viza lui când rămâne stăpânul pieții”.

„Drept că înmulțirea evreilor în țările noastre a mers mână în mână cu reformele în senz liberal, că acestea au ajutat înmulțirea furnicarilor. Deja Regulamentul Organic, care a pus ciocoimea alături cu boierii vechi, dându-i o egalitate de drepturi pe care n-o merita, a făcut ca fiecare din acești noi aristocrați cari fugeau de muncă și aspirau la slujbușoare să aibă câte un asociat jidan sub formă de orândariu pe peticuțele lor de moșii; tot acel regulament a desființat de jure breslele, aceste clase puternice și bine constituite de meseriași. În urmă alte reforme, și mai liberale, au deschis ușa funcțiilor statului, înmulțite la infinit, tuturor feciorilor de popă și de negustori cari nu reprezentau nici avere, nici inteligență și cari găseau mai comod a trăi din funcții plătite de stat și de comune decât din munca

lor proprie, din îndeletnicirea cu meșteșugul părinților lor. Astfel s-au înmulțit rușinea de muncă și proletariatul condeiului, această clasă vecinic nenorocită, condamnată la celibat și la mizerie, luptând prin ură, intrigi, calomnii și viclesug pentru pâinea amară a bugetului și înecând c-o rară obraznicie orice muncă spirituală adevărată, orice merit adevărat”.

„Dar ce să mai vorbim asupra acestei materii? Prin pripirea celor crescuți de mici copii la Paris ni s-au îngreuiat preste

măsură lupta pentru existență, libertățile nu sunt decât tot atâtea forme de nelibertăți, căci liber nu e decât omul ce trăiește din munca productivă a sa. Numai ace-la e în stare de a aproba binele unde-l vede și munca temeinică.

Dar cei cari își fac din ponegrirea meritului, din calomnie și intrigă o meserie pentru a trăi de pe-o zi pe alta, aceia, chiar recunoscând adevărul în fundul sufletului lor, căci acesta li se impune, se vor feri de a-l spune, ba vor reprezenta chiar contrariul.

Va urma

Iancule-Avram, cel viul...

Nicolae Nicoară Horia

Mormântul de la Țebea s-a zvârcolit sub stele
Și a gemut în lacrimi țărâna prea sărată,
În Dorul lui, cel Unic, din dorurile mele
Nu-l vor putea ucide nemernicii vreodată!

Cei care îl visează și azi legat cu funii
Și spânzurat de Cerul în care s-a ascuns-
Prin Apuseni detună din rădăcini gorunii,
Toți mugurii din codrii se-aud pleznind în plâns...

Mă doare, ce mă doare? Nu mă-ntrebați acum,
Un fluier își topește în mine întreg amarul,
Îl judecă pe Iancu și-l spânzură postum-
Ia de la mine, Doamne, plin de venin paharul...

.....
Iancule Avram, cel viul, precum mereu ți-am zis,
Mai treacă de la tine durerea și ne iartă-
Mormântul de la Țebea s-a zvârcolit în Vis
Și a gemut sub stele țărâna prescurată...